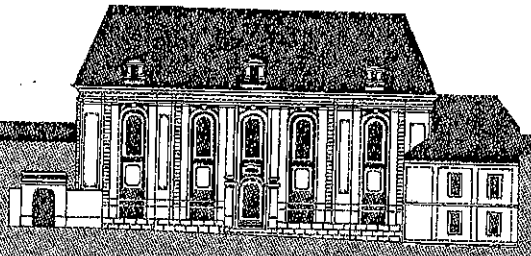

VÝROČNÍ ZPRÁVA
VLASTIVĚDNÉHO MUZEA V OLOMOUCI ZA ROK 1999

ÚVOD

Muzeum je stálá nevýdělečná instituce ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená veřejnosti, která získává, uchovává, zkoumá, zprostředkuje a vystavuje hmotné doklady o člověku a jeho prostředí za účelem studia, výchovy a potěšení.

(Etický kodex Mezinárodní rady muzeí)

Vlastivědné muzeum v Olomouci patří bezesporu k předním muzejním institucím nejen na Moravě, ale i v České republice. Během svého vývoje prošlo řadou změn, které se tu více, či méně podepsaly na jeho činnosti, ale i na jeho odborném profilu a v neposlední řadě také i personálním obsazení.

Rozsahem sbírkových fondů a strukturou své odborné činnosti se nepochybně řadí mezi nejvýznamnější muzejní instituce v České republice. Shromážděné sbírky, zejména v oborech, které profilovaly vznik tohoto prvního, skutečně českého muzea na Moravě, přesvědčivě dokládají bohatství kulturního života v regionu a v neposlední řadě i skutečnost, že muzejní práce se stala již na více než 100 let nedílnou součástí entity Hané a střední Moravy.

Rozsah a kvalita sbírek např. v archeologii, historii, etnografii, entomologii, ale i v botanice a dalších přírodovědných oborech tuto myšlenku jednoznačně potvrzují.

V průběhu roku 1999 došlo v činnosti olomouckého muzea k významným změnám. Od 1. ledna byly sloučeny dvě olomoucké organizace zřizované Ministerstvem kultury České republiky, Vlastivědné muzeum v Olomouci a Ústav archeologické památkové péče v Olomouci. Netrvalo ani rok a z organizační struktury muzea byly delimitovány dva významné památkové objekty, Státní hrad ve Šternberku a Státní zámek v Náměšti na Hané, pod nově vzniklou organizaci zahrnující část zpřístupněných a památkově chráněných objektů na střední a severní Moravě.

Olomoucké muzeum se však i nadále vyvíjí a rozvíjí. Například Banka semen ohrožených druhů rostlin je první specializovanou sbírkou tohoto typu ve střední Evropě.

V současné době očekáváme úpravu správního upořádání a tím i změnu zřizovatele této instituce. Bohatství a kvalita sbírek olomouckého muzea mu však zajišťuje i nadále významné místo v kontextu českého muzejnictví.

STRUKTURA
VLASTIVĚDNÉHO MUZEA V OLOMOUCI
k 31.12.1999

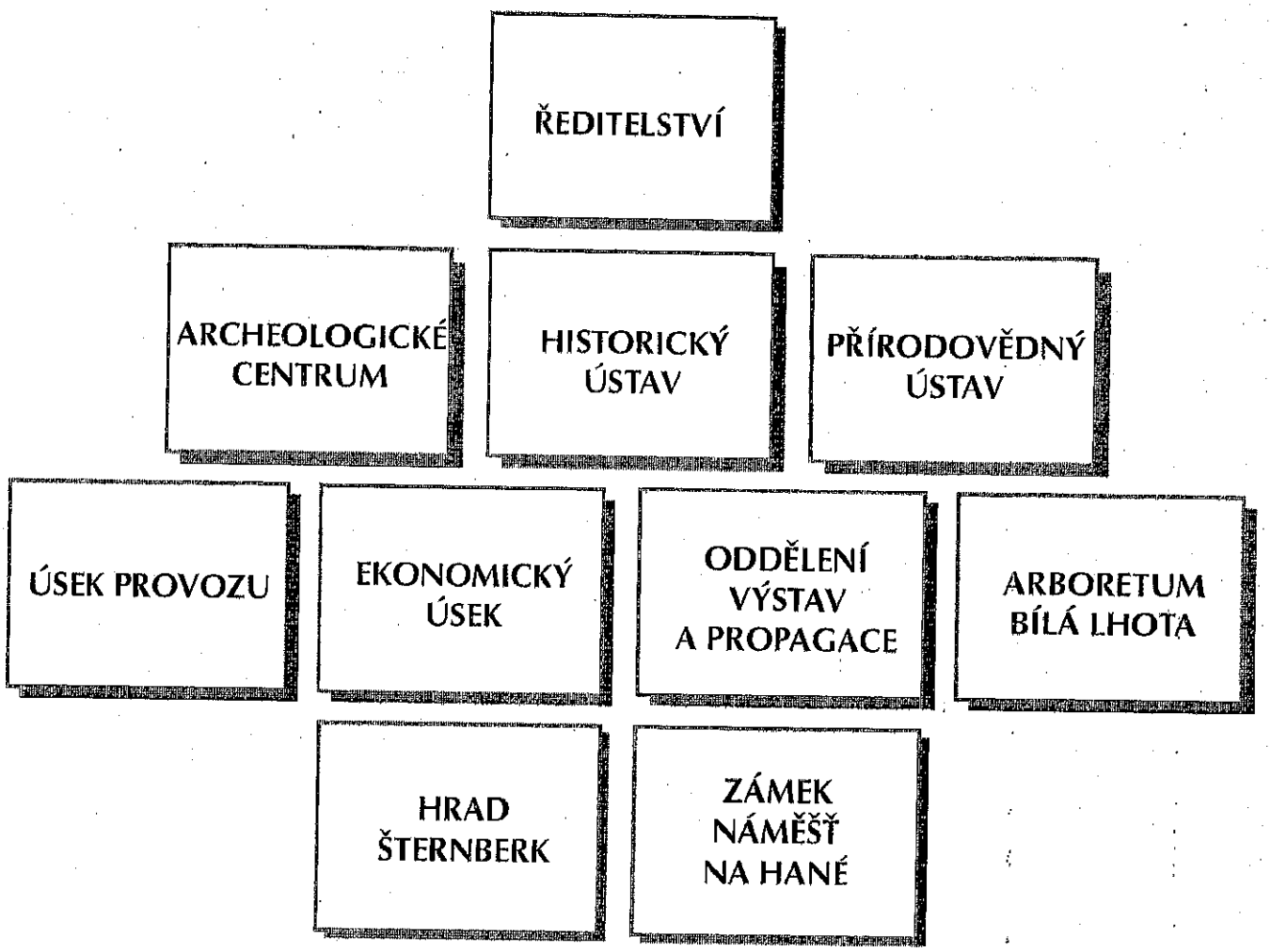

HLAVNÍ EKONOMICKÉ ÚDAJE

Příjmy z vlastní činnosti

Na základě původního plánu předpokládalo VMO příjmy 10 003 tis. Kč, skutečnost však činila 27 574,- Kč. Skutečnost převyšovala plán o 17.571,- Kč. Toto podstatné navýšení bylo zapříčiněno zejména organizačními změnami (sloučením s ÚAPP Olomouc od 1.ledna 1999). Navýšením příjmů došlo však i k růstu nákladů, tedy zlepšený hospodářský výsledek nedosáhl takové výše, jak by se k vysokým příjmům dalo předpokládat.

Příjmy podle jednotlivých položek
(v tis. Kč)

Ukazatel	plán	skutečnost	rozdíl
příjmy ze vstupného	1435	1785	+ 350
nájemné	320	562	+ 242
nájemné z bytů	205	263	+ 58
vývozy, posudky	950	1007	+ 57
odborné práce dle smluv	239	517	+ 278
ostatní výnosy	50	425	+ 375
výkony	6804	23015	+ 16.211
celkem	10003	27574	+ 17.571

Investiční výdaje

a) Stavební investice
- rekonstrukce hlavní budovy
- VMO obdrželo

v roce 1996 -	0 Kč
v roce 1997 -	4.700 tis. Kč
v roce 1998 -	1.400 tis. Kč
v roce 1999 -	5.000 tis. Kč
skutečnost	5.005 tis Kč
plán na rok 2000 -	7.000 tis. Kč
předběžně v roce 2001 -	10.000 tis. Kč

Celková výše předpokládaných nákladů na rekonstrukci střešního pláště a fasád předpokládá náklady cca 21 mil. Kč. Další náklady na rekonstrukci objektu v této etapě předpokládají objem cca 6 mil. Kč.

- rekonstrukce kotelny

VMO obdrželo v roce 1999 200 tis. Kč na rekonstrukci kotelny. Vyčerpáno bylo pouze 170 tis. s ohledem na změnu typu kotle ÚT.

b) Ostatní investice -

40 tis.	ISO -	čerpání 40 tis.
45 tis.	účel. dotace -	čerpání 45 tis.
55 tis.	účel. dotace -	čerpání 55 tis.

Účelové dotace a návratné finanční výpomoci na podporu výzkumu a vývoje poskytnuté ve smyslu zákona ČNR č. 300/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů (zákona č. 1/1995 Sb).

Čerpání dotace na jednotlivé finanční výpomoci úkolům výzkumu a vývoje:

	přidělené prostředky	skutečnost
Revize a fylogenetická analýza *Calopterini*	17.000	17.027
Systematické postavení podčeledi *Erotinae*	90.000	90.046
Přírodovědné sbírky a jejich prezentace	70.000	70.848
Mineralogie žil alpského typu	100.000	100.194
Záchranný karsologický výzkum na lokalitě Vitošov	50.000	50.676
Mezidruhové vztahy sov	40.000	41.087
Archeologické památky střední Moravy	110.000	112.645
Rodinné domky Neředín - výzkum	96.000	96.854
Velký Týnec - kanalizační přípojka	144.000	148.305
Plynofikace obce Bystročice	50.000	51.535
Institucionální příspěvky na vědu a výzkum:		
Archeologické kulturní dědictví na střední Moravě	300.000	367.836
Investiční prostředky na vědu a výzkum		
Revize a fylogenetická analýza tribu *Calopterini.*	45.000	45.000
Revize a fylogenetická analýza tribu *Libnetina*	55.000	55.000

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že všechny účelové prostředky na podporu výzkumu a vývoje byly dočerpány, event. mírně přečerpány a financovány z vlastních zdrojů VMO.

Srovnání čerpání nákladů r. 1998 a r. 1999

	1998	1999	
spotřební nákupy a energie	2905	4672	
služby	2346	22595	
osobní náklady	10686	14393	
odpisy	450	650	
ost. náklady	98	479	
investice	1 402	5340 -	z toho 5.000 tis. na opravu fasády VMO

Rozbor zaměstnanosti a čerpání mezd

	plán	skutečnost
průměrný počet zaměstnanců (přepočtený stav)	80	80
mzdové náklady	11460	10950
limit finančních prostředků na platy	8828	8518
OON	2632	8518
průměrný výdělek	8004	8099

Zahraniční pracovní cesty v roce 1999

25.1. - 29.1.1999 Ing. Bocáková - Polsko
Výdaje - 128 amerických dolarů
85 polských zlotých

V rámci Grantu MK ČR - studium sbírek *Coleoptera* uložené v depozitářích entomologického oddělení muzea ve Varšavě.

7.-11.6.1999 Mgr. Cigánek, Mgr. Vermouzek, RNDr. Tlusták - Slovensko
Výdaje - 4.000 slovenských korun

Práce na lokalitě Turček. Seminář muzejních botaniků České a Slovenské republiky - výměna zkušeností, přednáška, prezentace multimediálního zařízení.

18.6.1999 RNDr. Tlusták, Slovensko, Bratislava
Výdaje - 277 slovenských korun.
Konzultace a předání závěrečných zpráv řešení úkolu Turček

6.8. - 13.8.1999 Ing. Novotný P., Slovensko
Výdaje - 1920 slovenských korun.
Výměna zkušeností a materiálu mezi Východoslovenským muzeem Košice a VMO

12.4.- 20.5.1999 PhDr. Jaroslav Peška, Německo
Studijní pobyt v Římsko-germánském centrálním muzeu v Mohuči za účelem dokončení rukopisu monografie hodnotící vzácný nález bohatého hrobu germánského krále ze starší doby římské objevený na katastru obce Mušov v roce 1988. Koordinace dlouhodobého mezinárodního vědeckého projektu s účastí více než 20 specialistů z ČR a dalších zemí Evropy (Německo, Rakousko, Francie, Dánsko, Polsko) s mezioborovou spoluprací. Univerzita Saarbrucken - pokračování mezinárodní spolupráce v rámci projektu, který řeší problematiku nejstarší metalurgie v Evropě, řešení možnosti prohloubení další odborné spolupráce, výměna odborné literatury.

30.8. - 21.8. 1999 PhDr. J. Peška, Polsko
Výdaje - 300 polských zlotých.
Návštěva městského muzea v Sosnovci, s nímž má VMO podepsánu dohodu o spolupráci, seznámení se s organizací a činností muzea, prohlídka expozic, plán rozvoje další spolupráce (výměna výstav apod.), navázání kontaktů a možností odborné spolupráce s archeologickým muzeem v Bytomi (výměna literatury), návštěva muzea v Opole (instalace dlabaného člunu z doby římské).

22.10.- 24.10.1999 PhDr. J. Peška, K. Fiala, Švédsko
Výdaje - 2590 švédských korun.
Řešení problematiky osvětlení výstavních prostor VMO (Velký sál) s architektem J. Poláškem (Stockholm), ukázka jeho prací ve vybraných muzeích (Kabinet mincí, Muzeum středomoří, Státní historické muzeum,) obchodní jednání se zástupcem finské firmy o možnostech nasvětlení exponátů ve vitrínách VMO tzv. fibrovou optikou s nabídkou ukázkové instalace části expozice (Od orloje k hodinám).

1.11. - 3.11.1999 PhDr. J. Peška, K. Fiala, Německo
Výdaje - 733 německých marek.
Návštěva specializovaného Muzea lodní dopravy v Bremerhavenu a odborná konzultace postupů při konzervaci monoxylu z Mohelnice s předním evropským odborníkem na mokré dřevo dr. Hoffmannem. Navržen finančně dostupný a tudíž realizovaný postup tzv. studené cesty dvoustupňové impregnace PEG.

7. - 14.11.1999 PhDr. J. Peška, PaeDr. Prokešová, Holandsko
Výdaje - 240 holandských guldenů.
Týdenní studijní pobyt organizovaný MÚ Olomouc v partnerském místě Veenendal byl zaměřen na poznání kultury a muzeí v Holandsku, byl přínosný pro navázání partnerských kontaktů, vztahů a poznání země a její kultury.

15.-16.11.1999 ing. Bocáková Francie
Výdaje - 550 francouzských franků.
V rámci grantu MK ČR studium sbírek čeledi *Erotinae* uložené v depozitářích entomologického muzea v Paříži.

Mimorozpočtové finanční prostředky získané v roce 1999

5.000 Kč	přísp. od Úřadu města Olomouce vydání periodika Zprávy VMO - společenské vědy
300.000 Kč	příspěvek od Okresního úřadu Olomouc provedení nové výmalby sálu v bývalém kostele sv. Kláry v Olomouci, nám. Republiky 5
50.000 Kč	příspěvek od Úřadu města Olomouc záchrana a prvotní ošetření archeologického nálezu dlabaného člunu

Hodnocení hospodářského výsledku organizace

Hospodářský výsledek VMO za rok 1999 činil + 1.200 tis. Kč, kterého bylo dosaženo zejména z výnosů mimořádných záchranných výzkumů Archeologického centra památkové péče VMO, které bylo sloučeno k 1.1.1999 s Vlastivědným muzeem Olomouci.

V oblasti mzdových nákladů bylo nutné požádat o úpravu ostatních osobních nákladů, zejména položek týkajících se brigádníků AC při provádění archeologických výzkumů.
Prostředky ze zlepšeného hospodářského výsledku byly rozděleny do fondů FMO v souladu s platnými předpisy.

POZITIVNÍ JEVY V ČINNOSTI VMO V ROCE 1999

- v rámci Vlastivědného muzea v Olomouci vznikla sloučením bývalého Ústavu archeologické památkové péče a archeologického oddělení Historického ústavu VMO instituce nového typu zahrnující všechny druhy činností v oboru archeologie, od rozsáhlých prací v terénu až po sbírkotvornou a prezentační činnost.

Sbírkotvorná činnost:

- vysoké počty přírůstků získaných jak terénními sběry, tak nákupy, a to ve většině sbírkových fondů, zejména na PÚ a postupný přechod na počítačové zpracování sbírek
- postupné úpravy depozitárních prostor v objektu získaném r. 1998 v Chudobíně a uložení části sbírkových fondů v tomto objektu
- stabilizace činnosti banky semen ohrožených druhů rostlin včetně mezinárodní spolupráce
- zlepšení vybavenosti osobními počítači a zavedení počítačové sítě v hlavní budově

Vědecká a odborná činnost:

- vysoký počet nově získaných grantových úkolů na PÚ VMO (MK ČR, GA ČR)
- všichni odborní pracovníci PÚ řeší individuální grantové a smluvní úkoly, pracovníci AC se podílejí na řešení institucionálního výzkumného záměru. Tato činnost je doplňována odbornou a dokumentační činností v souladu se sbírkotvornými programy jednotlivých pracovišť
- rozsáhlá činnost AC v oblasti záchranných archeologických průzkumů, záchrana monoxylu.

Prezentace

- pravidelná prezentace sbírkových fondů Historického ústavu na četných výstavách
- rekonstrukce výstavních prostor a příprava expozice Od orloje k hodinám
- dokončení multimediálního zařízení o ŽP v expozici zoologie, zahájení výroby vlastních produktů
- expozice živých rostlin v ABL, prezentace činnosti banky semen ohrožených druhů
- přijetím pracovníka pro styk s veřejností - zlepšení mediálních kontaktů a práce s návštěvníkem
- zahájení generální rekonstrukce hlavního výstavního sálu (listopad 1999)
- kvalita výstavy Doteky východu, účast delegace ČLR, doprovodné programy, video
- pravidelné publikování článků v odborném tisku, částečně v zahraničních časopisech
- Přírodovědný ústav pro vlastní prezentace zpracoval multimediální výstupy (výstava Naše houby).
- je rozvíjena spolupráce s VSMO a se školami. (exkurze apod.). Několik pracovníků vyučuje externě na VŠ.
- pokračovala systematická ediční činnost (2 čísla Zpráv VMO, 2 sborníky.

Organizace a plánování:

- zavedení adresné evidence činností pracovníků i útvarů VMO
- adresné sledování veškerých nákladů dle pracovišť a středisek – poprvé v novodobé historii VMO byla vydána výroční zpráva.

Ekonomika, opravy a investice:

- náprava a vyrovnání platebního deficitu VMO z r. 1998
- zlepšený hospodářský výsledek (2,6 % rozpočtu) byl dosažen zejména vzhledem k mimořádným záchranným výzkumům AC VMO
- oprava fasády, střešního pláště a kotelny (dotace MK)
- rekonstrukce výstavních prostor v 3. nadzemním podlaží hlavní budovy.

NEGATIVNÍ JEVY, ZÁVAŽNÉ PROBLÉMY K ŘEŠENÍ V NÁSLEDUJÍCÍM OBDOBÍ

Sbírkotvorná činnost:

- nedostatečný objem prostředků vyčleněný pro nákup sbírek
- neřešený problém desinfekční komory na Přírodovědném ústavu
- kritický nedostatek depozitárních prostor (geologie, paleontologie, entomologie)
- nevhodné depozitáře v objektu na Denisově ul. č. 30 (vlhkost, špatná přístupnost, nedostatek badatelských prostor, havarijní stav budovy)
- doposud nevyřešeny právní aspekty banky semen ve vztahu k MŽP.

Vědecká a odborná činnost:

- pozdní přidělení účelových finančních prostředků, (uvolnění pro PÚ - konec října 1999)
- nutnost podávání přihlášek do grantových soutěží větším počtem odborných pracovníků.

Prezentace:

- nepokročily práce na rekonstrukci expozice neživé přírody
- muzeum nemá vypracován dlouhodobý prezentační program (dislokace, expoziční program, výstavní koncepce, ediční činnost)

- nepodařilo se zajistit finanční prostředky na celkovou rekonstrukci současných expozic
- nedostatky v propagaci
- nepodařilo se připravit obnovu výstavního zařízení.

Ekonomika, opravy a investice:
- nerovnoměrné čerpání prostředků v průběhu roku
- pokračovat v zahájené rekonstrukci hlavní budovy (oprava fasády, zabezpečovací zařízení, sociální zařízení, rozvodné sítě).

Zahájit další investiční akce:
- rekonstrukce budovy na ul. Denisova 30, rekonstrukce depozitárních prostor budovy v Chudobíně
- nepodařilo se zajistit vlastní objekt pro archeologické centrum.

HODNOCENÍ ČINNOSTI AC VMO ZA ROK 1999

Pro Archeologické centrum Vlastivědného muzea v Olomouci, které vzniklo sloučením bývalého Ústavu archeologické památkové péče v Olomouci a archeologického oddělení Historického ústavu Vlastivědného muzea v Olomouci, byl rok 1999 rokem výrazných změn. Spojením organizace, která byla zaměřena především na záchranu a základní zpracování nově objevených archeologických památek, s organizací sbírkotvornou byl vytvořen nový typ instituce v oblasti archeologické památkové péče na střední Moravě, tj. v regionu, který z hlediska archeologického a sídelněgeografického nebyl v posledních desetiletích řádně sledován. Spojení obou organizací bude do budoucna prospěšné celkové úrovni archeologické práce, ale samotný slučovací proces přinesl zainteresovaným pracovníkům řadu problémů a těžkostí, s nimiž se bylo nutno vyrovnat.

První pololetí každého roku lze v archeologických institucích charakterizovat jako období zpracovávání záchranných výzkumů z minulé sezóny a počáteční práce spojené s následující letní výzkumnou sezónou. V AC VMO bylo toto obvyklé pracovní zatížení spojeno ještě s nutností vypořádat se s nečekanou personální obměnou ve funkci vedoucího oddělení správy a prezentace sbírek, kde PhDr.M.Tymonovou vystřídala Mgr.P. Procházková. Také sloučení a harmonizování administrativy obou organizací bylo - při nutnosti nahradit práci bývalé sekretářky ÚAPPOL vlastními silami – značně náročné. Druhé pololetí roku bylo charakterizováno zvýšenou činností na paralelně vedených velkoplošných záchranných archeologických výzkumech, a to v místech budoucí rychlostní komunikace R 35 v Olomouci-Nemilanech a také v dobývacím prostoru kamenolomu na vrchu Tepenci v katastrálním území Jívová.

Zpráva o činnosti AC VMO byla vypracována na podkladě plánu práce na rok 1999, který vznikl na základě plánů práce jednotlivých oddělení, tj. oddělení terénního výzkumu, oddělení správy a prezentace sbírek a oddělení konzervace a dokumentace. Odborné úkoly vycházejí ze schváleného Výzkumného záměru organizace na roky 1999-2003, přičemž je současně řešen i grantový projekt na roky 1999-2000.

Za činnost AC VMO zodpovídal Mojmír Bém (1.1.1999-9.12.1999) a PhDr.Jaroslav Peška (od 9.12.1999).

V oblasti prioritních úkolů

- bylo provedeno sloučení archeologického pracoviště Historického ústavu VMO s ÚAPPOL a byla provedena předávací inventura fondu archeologie
- bylo sledováno 70 staveb, které nám byly přiděleny Středomoravskou archeologickou komisí, a byl uskutečněn předstihový velkoplošný výzkum na stavbě rychlostní komunikace R 35 v lokalitě Olomouc-Nemilany. Mimo to 15 dalších záchranných archeologických výzkumů nestejného rozsahu s pozitivním výsledkem
- v rámci spolupráce na projektu jednotného systému evidence a dokumentace archeologických lokalit "Státní archeologický seznam ČR" byla připravena a realizována smlouva na zpracování 12 mapových listů a aktualizace cca 35 mapových listů
- bylo připraveno libreto archeologické výstavy o vývoji a výsledcích archeologie v olomouckém regionu s pracovním názvem "Lopatou i počítačem"
- před odbornou komisí byly obhájeny dosavadní výsledky přiděleného grantového úkolu, současně byly plněny úkoly vyplývající z Výzkumného záměru přijatého na roky 1999-2003, přičemž byl připraven do tisku první z plánovaných publikačních výstupů zpracovávající chronologicky nejstarší etapu osídlení lokality Horní lán v Olomouci-Slavoníně.

I. SBÍRKY

I.1. Sbírkotvorná činnost

Vzhledem k personální změně ve funkci správce archeologické sbírky byla od dubna r. 1999 sbírka dočasně uzavřena a badatelská a jiná činnost byla pozastavena, a to až do doby, kdy proběhla předávací inventura celé sbírky (Tymonová, Procházková). Ve zbývajících částech roku byl archeologický sbírkový fond průběžně doplňován, a to jednak z výsledků záchranných archeologických výzkumů, které uskutečnil bývalý Ústav archeologické památkové péče v Olomouci, případně již i samotné Archeologické centrum VMO, jednak z výzkumů jiných archeologických organizací působících ve sběrné oblasti VMO. Dary a nákupy od soukromých osob v roce 1999 archeologický fond rozšiřován nebyl. V průběhu roku došlo k jedné mimořádné akci, a to k zařazení materiálu ze zrušené archeologické expozice v Litovli zpět do sbírky. Archeologická sbírka VMO obsahuje k 31.12.1999 cca 250 000 evidenčních čísel sbírkových předmětů (inventarizace stávajícího fondu dosud neproběhla), přidělených inventárních čísel je celkem 102 103; v roce 1999 přibylo 25 přírůstkových čísel, což činí 12 606 ks předmětů.

I.2. Evidence 1. stupně

V r. 1999 byla doplňována evidence I. stupně u nově nabytých přírůstků od archeologického oddělení Památkového ústavu v Olomouci, které byly deponovány v nově zaplňovaném depozitáři č. 16. Převzat a zapsán do I.stupně evidence (Tymonová, Procházková) byl zařazen archeologický materiál z následujících archeologických výzkumů, a to pod uvedenými přírůstkovými čísly:

1/99 hrad Sovinec – výzkum ÚAPP Brno (dr. Kohoutek)
2/99 Olomouc – Slovenská ulice – výzkum PÚ Olomouc (dr. Sedláčková)
3/99 Hnojice – výzkum PÚ Olomouc (dr. Sedláčková)
4/99 Olomouc – Prior – výzkum PÚ Olomouc (dr. Sedláčková)
5/99 Přáslavice-Kocourovec – výzkum ÚAPP (dr. Vitula)
6/99 Lužice – Za humny - výzkum ÚAPP (Šmejda)
7/99 Moravská Hůzová – Díly u Říčí - výzkum ÚAPP (Šrámek)
8/99 Horka nad Moravou – ul. 1.máje - výzkum ÚAPP (Šmejda)
9/99 Horka nad Moravou – ul. P. Bezruče - výzkum ÚAPP (Šmejda)
10/99 Horka nad Moravou – ul. 1.máje – výzkum ÚAPP (Šmejda)
11/99 Olomouc – Slavonín - výzkum ÚAPP (Bém)
12/99 Náměšť na Hané – dar P. Chromec
13/99 Třebčín – výzkum ÚAPP Brno (Mgr. Čižmář)
14/99 Drahanovice - výzkum ÚAPP Brno (dr. Šmíd)
15/99 Hněvotín - výzkum ÚAPP Brno (dr. Šmíd)
16/99 Staré Město u Uherského Hradiště - replika meče
17/99 Tepenec u Jívové – výzkum VMO a ÚAPP 1997 (dr.Tymonová, mgr. Kalábek)
18/99 Tepenec u Jívové - výzkum VMO a ÚAPP 1998 (dr.Tymonová)
19/99 Dub nad Moravou – výzkum VMO (dr. Tymonová)
20/99 Olomouc-Dolní nám. – výzkum PÚ Olomouc (dr. Michna)
21/99 Mohelnice – štěrkovna – výzkum AC VMO (dr. Peška)
22/99 Olomouc – Kateřinská ul. – výzkum PÚ Olomouc (K. Faltýnek)
23/99 Litovel – kostel sv. Filipa a Jakuba – výzkum PÚ Olomouc (K. Faltýnek)
24/99 Olomouc – ul. Hanáckého pluku, Křížkovského a nám. Republiky – výzkum PÚ Olomouc (dr. Michna)
25/99 Olomouc-Neředín – Mýlina – výzkum AC VMO (F. Šrámek)

U přírůstkových čísel 20/99-25/99 byla provedena revize přebíraného fondu.

V souvislosti se snahou o maximální zpřístupnění informací o archeologické sbírce všem badatelům, bylo přistoupeno k postupnému přepisování přírůstkové knihy do nově zavedeného počítačového programu DEMUS. Ke dni 31.12.1999 bylo zapsáno celkem 860 přírůstkových čísel (Hradilová, Procházková).

I.3. Evidence 2. stupně – odborné zpracování sbírek

V oblasti počítačového zpracování sbírek bylo v roce 1999 rozhodnuto o přechodu z programu BACH system na nový databázový program DEMUS. Důvodem změny byla skutečnost, že předcházející databázový systém plně nevyhovoval evidenci olomoucké archeologické sbírky. Ve spolupráci s pracovníky Moravského zemského muzea se na konkrétní aplikaci programu DEMUS (vytvoření archeologické větve DEMUS) podílí P. Procházková. V r. 1999 bylo započato s evidencí 2. stupně u souboru artefaktů z výzkumu na lokalitě Tepenec z roku 1997 (Šoupalová, Schneider). Další odborné zpracování sbírek bude zvýšenou měrou pokračovat v r. 2000 v souladu s plánem práce. V programu DEMUS začal být také vypracováván rejstřík ČVSMO, a to pro potřeby evidence sbírky, Státního archeologického seznamu a pro přípravy výstav.

I.4. Inventarizace sbírek

V r. 1999 byla dokončena kompletní inventarizace fyzického a evidenčního stavu archeologického fondu "Olomouc – Dómské návrší", a to podle jednotlivých etap jeho vzniku, tj. od výzkumné sezóny r. 1972-4 až po r. 1995.

Při předávací inventuře byly fyzicky kontrolovány vybrané části depozitářů č. 26 a 30, dále vybrané předměty v expozici VMO a předané předměty ze zrušené litovelské expozice. Celkově bylo zkontrolováno 3376 sbírkových předmětů. O revizi a celkovém stavu archeologického sbírkového fondu byl vypracován závěrečný protokol podepsaný členy inventarizační komise s návrhy na opatření.

I.5. Základní péče o sbírky

Oddělení konzervace a dokumentace zabezpečovalo především ošetřování nálezů z nových záchranných archeologických výzkumů. Za 1. pololetí r. 1999 byl v laboratoři (ul.Karolíny Světlé 2a) zpracován a zainventován tzv. kontextuálními čísly materiál z lokalit: Olomouc-Neředín (celkem 3 samostatné akce – rodinné domky, kaskádové domy, inženýrské sítě pro 1. městskou), Bystročice, Olomouc - Povel, Jívová - Tepenec 1998, Velký Týnec 1998. Cekem bylo zpracováno 4011 kusů nálezů. Z toho bylo 2903 kusů keramiky, 458 kusů mazanice, zbývající počet tvoří kamenné a jiné artefakty.

Pracovnice oddělení se podílely na administrativních pracích v rámci AC VMO (V. Polcerová, M.Vlčková), na předávací inventuře jako členka inventurní komise (D. Šoupalová), iniciativně převzala prodej upomínkových předmětů na egyptologické výstavě M.Vlčková, prováděly část videodokumentace v rámci záchranného archeologického výzkumu v Mohelnici při nálezu dlabaného člunu - monoxylu (V. Polcerová). D. Šoupalová vyráběla sádrové upomínkové předměty na výstavu o Egyptu – tzv. vešebty v počtu 500 kusů, jejichž prodej tvořil součást příjmové stránky uvedené výstavy.

I.6. Jiné práce ve sbírkách

Na pracovišti vedoucího oddělení správy a prezentace sbírek bylo provedeno posílení kapacity stávajícího počítače a v závěru roku i nákup nového počítače pro evidenci sbírek.

Do databáze byla zapsána příruční knihovna dislokovaná v pracovně vedoucího oddělení (Hradilová, Procházková). Tato knihovna je i nadále zápůjčkou z knihovny VMO, v roce 1999 byla předána do zodpovědnosti Mgr.Procházkové, která ji nově uspořádala a zapsala nové přírůstky.

II. ODBORNÁ A VĚDECKOVÝZKUMNÁ ČINNOST

1. Výzkumný záměr organizace, vědeckovýzkumné úkoly řešené formou grantu, smlouvy o dílo nebo sdružováním prostředků

- Koncem roku 1999 byla připravena do tiskárny kniha, která je prvním publikačním výstupem Výzkumného záměru AC VMO přijatého na roky 1999-2003. Publikace tvoří druhý svazek materiálové řady publikací Archeologiae Regionalis Fontes. Kniha zpracovává nejstarší fázi osídlení na lokalitě zkoumané v letech 1995-1997 v Olomouci-Slavoníně a bude vydána pod názvem: "Eliška Kazdová, Jaroslav Peška, Inna Mateiciucová: Olomouc-Slavonín (I), Sídliště kultury s vypíchanou keramikou, Olomouc 1999, ARF 2" (ISBN 80-85037-21-1).
- Byly zahájeny práce na dalším publikačním výstupu výzkumného záměru, který bude realizován pravděpodobně v roce 2001 pod předběžným názvem: "Petr Vitula: Halštatské osídlení mezi řekami Moravou a Bečvou". V r. 1999 byla v rámci tohoto projektu doplňována , upravována a kompletována kresebná dokumentace terénních situací a nálezů z Přáslavic, Dolního Újezdu a Blatce.
- V roce 1999 byly obhájeny před odbornou komisí dosavadní práce uskutečněné v rámci dvouletého grantového úkolu, jehož nositelem je PhDr.Jaroslav Peška a na němž spolupracují pracovníci AC VMO. Grant byl přijat na roky 1999-2000 pod názvem "Archeologické památky střední Moravy (I) – okres Přerov".
- Pro rok 1999 byla připravena smlouva pro "**Státní archeologický seznam**", na jejímž základě byla vypracována archeologická vrstva informací na dalších 12 mapových listech a dále byla provedena aktualizace na cca 35 mapových listech. K tomuto cíli byly prováděny povrchové sběry a jejich zpracování na katastrech Blatce, Bukovan, Drahanovic-Kníniček, Horky nad Moravou, Náměště na Hané, Křelova, Olomouce-Nemilan, Olomouce-Řepčína, Přovic, Žerotína, Strukova, Újezda, Želechovic, Palonína, Bílé Lhoty, Řimic, Hrabí, Červené Lhoty, Loštic, Chomoutova, Liboše, Doubravic nad Moravou a Hnojic (Kalábek, Vitula, Grenar, Vrána, Prečanová)
- V r. 1999 byly vypracovány územní archeologické studie pro trasu dálnice D1 Kojetín – Přerov, úsek Hulín-Říkovice, a to na katastrech obcí Břest, Hulín, Němčice u Holešova, Pravčice, Přestavlky, Stará Ves a Žalkovice (Kalábek) a v katastru Olomouc-Řepčín pro výstavbu obchodního centra (hypermarketu) GLOBUS (Šrámek, Koval, Vitula, Bém).
- Pro potřeby územních plánů byly zjišťovány a vynášeny do předložených map archeologické lokality na k.ú. obcí Podolí, Pavlovice u Přerova a Prusínky (Kalábek) a také Blatce a Kožušan -Tážal (Kalábek).
- V roce 1999 byly zpracovány a podány 2 návrhy do veřejné soutěže vyhlášené MK ČR na řešení programů výzkumu a vývoje pro rok 2000 (grant), a to nejprve na téma "Technologie keramické výroby v mladší době bronzo-

vé" (Vitula,Šrámek), později také na téma "Osídlení z eneolitu a doby bronzové v Přáslavicích u Olomouce" (Vitula). V obou případech se však hodnotitelská komise rozhodla projekt nezařadit do projektů vybraných k přijetí.

- Byl vypracován odborný posudek na archeologickou část dokumentace EIA o hodnocení vlivů na životní prostředí dálnice D 47, staveb 4705 Bělotín – Stachovice a 4706 Stachovice – Bílovec (Vitula).

2. Další vědeckovýzkumné úkoly – terénní výzkumy a nálezové zprávy

Terénní výzkumy:

Olomouc-Nemilany 1: trať Na kopci – stavba rychlostní komunikace R 35, stavba 3509 - na ploše cca 8 ha bylo prozkoumáno 104 sídlištních objektů z období mladší a pozdní doby kamenné (kultura s moravskou malovanou keramikou, kultura nálevkovitých pohárů, kultura zvoncovitých pohárů, věteřovská skupina) a 64 hrobů. Z nich 6 hrobů patřilo kultuře se šňůrovou keramikou pozdního eneolitu a dalších 58 můžeme datovat do Velkomoravského období – 9. st.n.l. (Kalábek, Vitula, Šrámek, Tajer, Koval, Grenar, Rajčan).

Olomouc-Nemilany 2: trať U remízku – rychlostní komunikace R 35, stavba 3509 – v jedné ze sond byl prozkoumán ojedinělý žárový hrob kultury lužických popelnicových polí. (Vitula, Kalábek, Grenar).

Velký Týnec 1: tratě Prostřední a Zadní hony – stavba rychlostní komunikace R 35, stavba 3509 – na ploše cca 4 ha bylo prozkoumáno celkem 350 sídlištních objektů datovaných rámcově do pozdní doby kamenné a 4 hroby kultury se šňůrovou keramikou. (Tajer, Vitula, Berkovec, Grenar, Koval, Šrámek, Rajčan).

Velký Týnec 2: oprava kanalizace a odvodnění kostela Nanebevzetí Panny Marie – kulturní památky; výzkum byl hrazen z Fondu podpory záchranných archeol. výzkumů MK ČR; při výzkumu bylo odkryto 25 hrobů z období novověku a 3 sídlištní objekty z mladší doby bronzové. (Vitula, Tajer, Koval).

Jívová-Tepenec – pravěké hradisko a středověký hrad – 3. etapa výzkumu rozšiřovaného dobývacího prostoru lomu – během výzkumu byly odkryty kulturní vrstvy a zbytky zástavby halštatského a středověkého osídlení. Prozkoumáno bylo celkem 30 čtverců o rozměrech 5x5 m s 67 archeologickými objekty. Mezi nejvýznamnější nálezy sezóny roku 1999 můžeme počítat kovový inventář ze starší doby železné (bronzová harfovitá spona, železná obloukovitá spona a několik bronzových jehlic). Také středověké osídlení reprezentuje bohatý keramický, ale i kovový inventář, zastoupený militárii (šipky do kuší a projektil do hákovnice), jezdeckou výstrojí (část pancíře ?, ostruhy, přezky), stavebním kováním (hřebíky) a ojediněle i luxusním zbožím, jako je sklo nebo nožka bronzového kotlíku (Procházková, Kalábek, Vitula, Grenar, Koval, Schneider, Pešková).

Olomouc-Neředín: trať Mýlina; při výstavbě rodinných domků bylo prozkoumáno celkem 90 sídlištních objektů z přelomu halštatského a laténského období a z pozdní doby římské; při rekonstrukci inženýrských sítí u VŠ kolejí UP byl ve výkopu prozkoumán 1 sídlištní objekt z doby laténské; (Šrámek, Tajer, Vitula, Kalábek, Koval, Grenar, Rajčan).

Bystročice: v intravilánu a v tratích Zborov, Na krátkých a Žerůvky byl při provádění plynofikace obce prozkoumán 1 hrob kultury se šňůrovou keramikou a 20 sídlištních objektů z pravěku, středověku a novověku (Kalábek, Tajer, Šrámek, Koval).

Olomouc-Povel: trať Zahrady – ve výkopu pro kanalizační stoku byly zjištěny 3 sídlištní objekty z mladší doby bronzové (Šrámek, Kalábek, Vitula, Koval, Rajčan).

Břuchotín: intravilán obce – při kopání rýhy pro vysokonapěťový kabelovod bylo prozkoumáno 7 žárových hrobů z mladší doby bronzové, jeden z nich obsahoval bronzové šipky a závěsek. (Tajer, Šrámek, Koval, Vitula, Rajčan).

Mohelnice: pracovníci AC VMO se zúčastnili záchranné archeologické akce v souvislosti s unikátním nálezem monoxylu ve štěrkovně u Mohelnice; kromě vlastních prací při záchraně člunu zajišťovali i fotografickou a videodokumentaci. (Vitula, Kalábek, Šrámek, Tajer, Koval, Grenar, Berkovec, Rajčan, Bém, Šuba, Polcerová).

Blatec – cihelna – rozšíření dobývacího prostoru – při záchranném výzkumu zde byly odkryty části dvou blíže nedatovaných pravěkých příkopů a několik sídlištních objektů z období neolitu a doby bronzové. V jednom z objektů byl i lidský kosterní skelet, který se podle keramiky ze zásypu podařilo datovat pouze rámcově do mladší nebo pozdní doby bronzové (Berkovec, Šrámek, Vitula, Koval, Grenar).

Olomouc-Řepčín – trať Pod hřbitovem – záchranným výzkumem na stavbě obchodního centra Globus byly na rozhraní ornice a podloží zachyceny zbytky patrně 4 hrobů z období eneolitu (Berkovec, Šrámek, Tajer, Vitula, Koval, Grenar).

Suchonice – intravilán obce – při stavbě bazénu v domě p. Šmída byla odkryta část koňského skeletu novověkého stáří (Kalábek, Šrámek, Berkovec, Koval).

Olomouc-nám. Republiky – zjišťovací sondáží v místě, kde měl být uložen do země monoxyl, byla odkryta novověká dlažba a barokní kanalizace (Kalábek).

Olomouc-Slavonín – trať Horní lán – areál firmy Grundfos – archeologický dohled s negativním výsledkem (Kalábek, Šrámek).

Kojetín – intravilán města – čerpací stanice pohonných hmot – archeologický dohled s negativním výsledkem (Kalábek).

VTL jižní obchvat Olomouce – archeologický dohled při stavbě s negativním výsledkem (Tajer).

Droždín – DOK - sledování výkopů s negativním výsledkem (Berkovec).

Beňov – plynofikace obce - sledování výkopů s negativním výsledkem (Vitula).

Svésedlice – intravilán - základnová stanice veřejné telefonní sítě – archeologický dohled s negativním výsledkem (Šrámek, Berkovec).

Přáslavice – intravilán - kanalizace – 2. a 3. etapa – vyřízení smlouvy (Vitula).

Olomouc-Hodolany – Lipenská ulice – tiskárna MAFRA – archeologický dohled s negativním výsledkem (Berkovec).

Nálezové zprávy:

a) dokončené a odevzdané

Loučka 1 – trať Padělky – RK 35, úsek 3511 – 420 sídlištních objektů z období neolitu – kultura s lineární keramikou (Vitula, Šrámek).

Olomouc-Neředín – trať Mýlina – cca 150 sídlištních objektů z mladší doby bronzové, halštatského, laténského a římského období a 2 žárové hroby z mladší doby bronzové (Šrámek, Tajer, Vitula).

Olomouc-Povel – trať Zahrady – kanalizační stoka - 3 sídlištní objekty z mladší doby bronzové (Šrámek).

Dolní Újezd 3 – trať Široké zadní - míchárna koření – 4 sídlištní objekty pravděpodobně z období neolitu – kultura s lineární keramikou ? (Tajer, Vitula).

Jívová-Tepenec 97 – 1. etapa výzkumu v prostoru rozšiřovaného dobývacího prostoru lomu – výzkum areálu hradiska z pozdní doby bronzové a halštatského období a středověkého hradu z 2. pol. 14. stol. Nálezová zpráva odevzdána jen investorovi, úplné dokončení závisí na inventarizaci materiálu (Kalábek, Schneider).

Jívová-Tepenec 98 – 2. etapa výzkumu v prostoru rozšiřovaného dobývacího prostoru lomu – výzkum opevnění pravěkého hradiska a středověkého hradu. Nálezová zpráva odevzdána jen investorovi, dokončení závisí na inventarizaci materiálu (Kalábek).

Dolní Újezd 1 – tratě Dílnice a Spálová – R 35, úsek 3511 – 1068 sídlištních objektů z pozdní doby bronzové až halštatského období a 3 žárové hroby z halštatského období. Nálezová zpráva odevzdána jen investorovi (Vitula).

Nedvězí – trať Levá k Nedvězí – při budování přeložky VTL plynovodu bylo porušeno několik archeologických objektů, které se podařilo datovat pouze rámcově do pravěku (Berkovec).

Medlov – Medlov-U kříže, Medlov-Hlivice-U vepřína - vodovod – pravěké objekty bez datovacího materiálu (Kalábek).

Suchonice – intravilán – nález koňské kostry při stavbě bazénu na dvoře domu p. Šmída (Berkovec).

b) rozpracované

Bohuslávky 1 – tratě Hrubé díly a Padělky – RK 35, úsek 3511 – celkem 1412 sídlištních objektů z období neolitu – kultura s lineární keramikou a 2 hroby kultury zvoncovitých pohárů. (Vitula, Šrámek, Kalábek).

Bystročice – intravilán obce a tratě Zborov, Na krátkých a Žerůvky – plynofikace – celkem 20 sídlištních objektů pravěkých, středověkých a novověkých a 1 hrob kultury se šňůrovou keramikou (Kalábek).

Dolany – tratě Za brankou a Za Benešovo – výstavba rodinných domků – není dodán kompletní inventář zrestaurovaných železných předmětů z AÚ AV ČR Brno (Kalábek).

Blatec – cihelna – rozšíření dobývacího prostoru – při záchranném výzkumu zde byly odkryty části dvou blíže nedatovaných pravěkých příkopů a několik sídlištních objektů z období neolitu a doby bronzové. V jednom z objektů byl i lidský kosterní skelet, který se podle keramiky ze zásypu podařilo datovat pouze rámcově do mladší nebo pozdní doby bronzové (Berkovec, Grenar).

Nemilany 1 – trať Na kopci - RK 35, stavba 3509 – na ploše cca 8 ha bylo prozkoumáno 104 sídlištních objektů (MMK, KNP, KZP, věteřovská skupina) a 64 hrobů. 6 hrobů patřilo kultuře se šňůrovou keramikou a dalších 58 můžeme datovat do Velkomoravského období - 9. stol. n. l. - zpracování probíhá (Kalábek, Grenar).

Nemilany 2 – trať U remízku – RK 35, stavba 3509 – v jedné ze sond byl prozkoumán ojedinělý žárový hrob - zpracování probíhá (Kalábek).

Velký Týnec 1 – tratě Prostřední a Zadní hony - RK 35, stavba 3509 - na ploše více než 7 ha bylo v letech 1998 a 1999 prozkoumáno cca 500 sídlištních objektů, datovaných do pozdní doby kamenné a 8 hrobů kultury se šňůrovou keramikou (Tajer, Grenar, Koval, Šrámek).

Olomouc-Neředín – trať Mýlina - výstavba rodinných domků – v rýhách pro kanalizaci a na vlastních parcelách 8 domků bylo prozkoumáno celkem 90 sídlištních objektů z přelomu halštatského a laténského období a pozdní doby římské (Šrámek).

Velký Týnec 2 – oprava kanalizace u kostela Nanebevzetí panny Marie – plošně provedený výzkum odkryl 25 hrobů z období novověku a 3 sídlištní objekty z mladší doby bronzové (Tajer).

Břuchotín – intravilán – vysokonapěťový kabelovod – ve výkopu bylo prozkoumáno celkem 7 žárových hrobů z mladší doby bronzové. Jeden z hrobů obsahoval bronzové šipky a závěsek (Šrámek).

Olomouc - Řepčín – trať Pod hřbitovem – záchranným výzkumem na stavbě obchodního centra Globus byly na rozhraní ornice a podloží zachyceny zbytky patrně 4 hrobů z období eneolitu (Šrámek, Grenar).

Olomouc - nám. Republiky - zjišťovací sondáž v místě, kde měl být uložen do země monoxyl, byla odkryta novověká dlažba a barokní kanalizace (Kalábek).

3. Interní projekty

- Pro dlouhodobý interní úkol pod názvem "Mikroregion Tršické pahorkatiny" – bylo v 1. pololetí r. 1999 prováděno fotografické snímkování růstových změn v místech pravděpodobných archeologických lokalit a pro časopis Střední Morava byly odevzdány a vypublikovány články pod názvy "Archeologické nálezy a lokality na katastru obcí Tršice a Tršice-Zákřov" (Bém) a "Archeologické nálezy a lokality na katastrech Přáslavic a Velké Bystřice" (Vitula), které bude sloužit jako podklad pro celkové zpracování interního úkolu (M. Bém).

4. Přehled výstupů z odborné a vědeckovýzkumné činnosti

- Do tisku byla připravena publikace jako součást plnění Výzkumného záměru za rok 1999 – viz výše
- V historické revui Střední Morava č. 8 a 9 byly zveřejněny výše uvedené články "Archeologické nálezy a lokality na katastru obcí Tršice a Tršice-Zákřov" (Bém) a také "Archeologické nálezy a lokality na katastrech Přáslavic a Velké Bystřice" (Vitula).
- V r. 1999 byl napsán a přeložen do německého jazyka článek pro Praehistorische Zeitschrift Berlin pod názvem "Problematik der Bauten auf der Siedlung der mittleren BZ in Olomouc-Slavonín (Mähren); k jeho zveřejnění dojde podle možností vydavatele (M. Bém – J. Peška)
- Do tisku byly odevzdány následující rukopisy:
- pro časopis Pravěk – Šmíd, M. - Procházková, P.: Návrh typologie keramiky kultury lidu s nálevkovitými poháry na Moravě.
- pro časopis Pravěk článek – Vitula,P.- Berkovec,T.: Sídliště a keramický depot kultury s moravskou malovanou keramikou v Brně-Lískovci.
- pro zahraniční časopis Archaeological Prospection, Bradford článek – Hašek,V. -Peška,J. -Vitula,P. - Kalábek,M.: Záchranné archeologické výzkumy na trase rychlostní komunikace R 35 z Olomouce do Lipníka nad Bečvou (v angl.)
- pro Vlastivědný věstník moravský bylo odevzdáno celkem 16 drobných článků o záchranných archeologických výzkumech ÚAPPOL za rok 1998
- pro odborný časopis Přehledy výzkumů za roky 1997-1998 byly doplněny články o záchranných výzkumech v roce 1998 (Vitula)
- V průběhu roku byly M. Tymonovou napsány a uplatněny příspěvky do cyklu publikací o dějinách jednotlivých obcí; na ni navázala P. Procházková statí "Nejstarší dějiny Kožušan a Tážal"
- P.Procházkovou byl vypracován příspěvek do sborníku z pracovního semináře "Otázky neolitu a eneolitu našich zemí", a to pod názvem "Olomouc ve starším a středním eneolitu". Při stejné příležitosti vypracoval J. Peška příspěvek "Problémy relativní chronologie závěru eneolitu na Moravě"
- Odevzdán rukopis monografie J. Peška – J. Tejral: Das Königsgrab von Mušov, Mähren/Tschechische Republik, Monogr. RGZM , Mainz
- pro sborník "Monumentum Jan Rulf"odevzdán článek J. Peška: Otázka sídlišť kultury se šňůrovou keramikou na Moravě
- pro časopis Archäologisches Korrespondenzblatt, Mainz článek E. Kazdová – J. Peška: Häuser in der stichbandkeramischen Siedlung in Olomouc - Slavonín
- dále k výjimečnému nálezu dlabaného člunu publikovány články:

Peška, J. : Unikátní archeologický objev u Mohelnice, Střední Morava 9, Olomouc, 4-8

Peška, J.: Unikátní nález monoxylu u Mohelnice, Zprávy Vlastivědného muzea v Olomouci 278, 74-78.

III. PREZENTACE

1. Expozice, výstavy

- Na počátku roku byla dokončena příprava výstavy "Egypt – země faraónů a pyramid" s doprovodnými výstavami „Česká egyptologie" a „Zrcadlení Egypta ve fotografiích Milana Zeminy" (M. Tymonová). Pro výstavu byl zajištěn prodej upomínkových předmětů, z nichž tzv. vešebty byly vyráběny v konzervátorské dílně AC VMO. Výstava trvala do 15.8.1999.
- Po rozsáhlé vnitřní diskusi bylo připraveno k oponování libreto autorské výstavy s pracovním názvem "Lopatou i počítačem – archeologie olomouckého regionu včera a dnes" (P.Procházková a kol.). Termín konání výstavy byl po dohodě s výstavní komisí VMO stanoven na 17.1.2001-22.4.2001. Spolupráci přislíbil dr. J. Bláha z katedry dějin umění FF UP. Pro poznání zkušeností, jichž dosáhli archeologové při instalaci muzeologicky progresívních výstav v jiných muzeích, byla ve dnech 29.-30.11.1999 uspořádána exkurze do středních a východních Čech, kde byly shlédnuty aktuální výstavy v Roztokách u Prahy (stálá expozice), v Muzeu hlavního města Prahy (S mamuty do pravěku a stálá archeologické expozice) a ve Středisku experimentální archeologie ve Všestarech.
- P. Procházková připravila a realizovala ve dnech 26.-27.6.1999 výstavu „Pravěké až raně středověké osídlení Luděřova" pro potřeby oslav výročí založení obce a sjezdu tamějších rodáků.

2. Pedagogická a přednášková činnost pracovníků

- V roce 1999 se P. Vitula opět účastnil pravidelných zasedání České archeologické společnosti, kde působí v jejím hlavním výboru a účastní se mnohostranné diskuse, která zvláště nyní probíhá mezi archeology-amatéry a profesionály. Svými přednáškami zde pomáhá usměrňovat a kultivovat tuto složitou oblast na pomezí archeologie jako vědy.

3. mezinárodní spolupráce

- PhDr. Jaroslav Peška uskutečnil v 1. polovině roku 1999 stáž v SRN s cílem dokončení rukopisu monografie "Das Koenigsgrab von Mušov", mezinárodní projekt koordinovaný dr. Peškou pod záštitou RGZM Mainz.
- Ve spolupráci s univerzitou v Saarbrückenu pokračování kooperace na mezinárodním projektu nejstarší metalurgie v Evropě.

- Ve spolupráci s Archeologickým ústavem Slovenské akademie věd v Nitře byl vydán sborník příspěvků ze sympozia "Aktuální problémy výzkumu starší doby bronzové v Čechách a na Slovensku", které se konalo na konci roku 1996 ve Šternberku a jehož pořadatelem byl ÚAPPOL (ISBN 80-88709-40-7).

4. Konference a semináře

a) pořádané AC VMO

- AC VMO spolupořádalo IV.kolokvium s názvem "Období popelnicových polí a doba halštatská", a to 28.9.1999-1.10.1999 ve Šlapanicích u Brna. P.Vitula zde přednesl přednášku na téma "Vývoj halštatského osídlení na střední Moravě".
- Ve dnech 12.-14.10.1999 pořádalo AC VMO (J.Peška) XV. Sympozium o starší době bronzové v našich zemích, a to v Kravsku u Znojma. Referát J. Pešky: Pohřebiště klasické únětické kultury z Olomouce-Slavonína.
- P.Procházková byla hlavní pořadatelkou 18. pracovního setkání "Otázky neolitu a eneolitu našich zemí" v Mostkovicích ve dnech 21.-24.9.1999.

b) účast na ostatních konferencích a seminářích

- Na konferenci "50 let archeol. výzkumů Masarykovy univerzity na Znojemsku a 40 let zahájení výzkumu slovanského hradiska Břeclav-Pohansko" v Kravsku ve dnech 31.5.-4.6.1999 pronesl P.Vitula "Příspěvek k chronologii halštatského období na střední Moravě" a J. Peška (spolu s E. Kazdovou) " Sídliště a domy kultury s vypíchanou keramikou v Olomouci-Slavoníně".
- V rámci cyklu přednášek "Záchranné archeologické výzkumy na Moravě a ve Slezsku v roce 1998", který se konal v Brně dne 16.6.1999, byly předneseny tyto příspěvky: "Záchranný archeologický výzkum na stavbě RK 35 u Velkého Týnce" (Vitula,Berkovec), "Drobné záchranné výzkumy ÚAPP v Olomouci v roce 1998" (Vitula), "Záchranný archeologický výzkum při výstavbě rodinných domků v Olomouci-Neředíně" (Šrámek).
- na XVIII. setkání členů České archeologické společnosti, pobočky pro severní Moravu a Slezsko, v Olomouci dne 29.5.1999 přednesl P.Vitula příspěvek "Záchranné výzkumy ÚAPP v Olomouci v roce 1998".
- J.Peška, A.Tajer, P.Procházková a M.Kalábek se zúčastnili XXVII. semináře archeologů z muzeí a institucí památkové péče v Břeclavi v dnech 25.-27.5.1999.

5. Ostatní přednášková činnost, popularizace muzejní a odborné činnosti

- Mediální prezentaci ojedinělého nálezu monoxylu ve štěrkovně v Mohelnici zajišťoval ředitel VMO J.Peška, včetně pořádání dvou odborných komisí za účasti odborníků z několika zemí střední Evropy.
- Mediální prezentaci archeologických nálezů na stavbě rychlostní komunikace R 35 v Olomouci-Nemilanech zajišťovali P.Vitula a M. Kalábek , a to pro ČT, Kabel plus, MF Dnes, Právo, Slovo, Blesk, Svobodu.
- V lokalitě Olomouc-Nemilany I byla dne 13.8.1999 uspořádána odborná archeologická komise za účasti předních archeologů ze zemí bývalého Československa (Vitula, Kalábek, Tajer).
- Na stejné lokalitě byla v listopadu 1999 uspořádána prezentace vybraného archeologického materiálu pro studenty ústavu archeologie a muzeologie FF MU Brno (Kalábek).

IV. EDIČNÍ ČINNOST VMO

AC VMO se spolupodílí na ediční činnosti VMO vydáváním výše uvedené řady materiálových publikací pod názvem *Archeologiae Regionalis Fontes*. V roce 1999 vyšel 2. svazek.

V. OSTATNÍ ČINNOST

- Pro potřeby centrálních orgánů byly i v letošním roce vyplněny databáze CEZ 99 a RIV 99, které úzce souvisí s Výzkumným záměrem organizace na léta 1999-2003 a s financováním výzkumného záměru.
- Vedoucí AC VMO se pravidelně účastnil činnosti Krajské a Středomoravské komise zřízené MK ČR pro koordinaci záchranných archeologických výzkumů ve vymezeném regionu.
- Průběžně byla doplňována odborná knihovna (bývalá knihovna ÚAPPOL), a to nejen na základě dlouhodobých objednávek, ale i cílenými výměnami se zahraničními institucemi; na konci roku 1999 měla knihovna celkem 1179 přírůstkových čísel, za rok 1999 se tedy rozrostla o 161 přírůstkových čísel odborné literatury.
- Průběžně byl doplňován fotoarchiv a archiv nálezových zpráv, který na konci pololetí měl 73 položek, což znamená, že se rozrostl o 11 položek. Současně bylo dokončeno kopírování nálezových zpráv z archivu AÚ AV ČR v Brně, takže jejich kopie z okresů Olomouc, Přerov a Vsetín jsou k dispozici badatelům v prostorách AC VMO.
- Od r. 1998 archivuje ÚAPPOL, resp. AC VMO, úřední materiály vznikající při běžné denní činnosti (účetní doklady, podklady pro tvorbu nálezových zpráv, dříve i osobní agenda atd.). Na konci roku 1999 tvořilo archiv AC VMO 34 archivních boxů.
- Tak jako v předcházejících letech byla i v r. 1999 pořizována kresebná dokumentace archeologických nálezů vlastními silami (Pešková, Hradilová), a to jak pro potřeby nálezových zpráv, tak i pro publikační činnost – např. 59 kresebných tabulek pro publikaci ARF 2 (Pešková), kresby vybraných předmětů z výzkumu na Tepenci 99 a pro příspěvek J. Pešky "Problémy relativní chronologie závěru eneolitu na Moravě" (Hradilová).

- Na počátku roku musely být přizpůsobeny dosavadní databáze v MS Acces požadavkům pracovníků administrativy VMO a některé prvky byly naopak zavedeny našimi pracovníky ve VMO (číslování úkolů, číslování faktur, měsíční výkazy práce apod.); celé AC VMO přešlo na MS OFFICE 97, přičemž bylo nutno průběžně zajišťovat sladění používání databází v síti AC VMO (R. Šuba).
- Všechny stavby, které nám byly přiděleny na Středomoravské komisi, byly převedeny do databázové podoby; za rok 1999 přibylo tak 273 nových staveb; ve většině případů došlo ke kontaktování investora za účelem uzavření dohody o provedení záchranného archeologického výzkumu; bylo uzavřeno 58 dohod o provedení záchranného archeologického výzkumu; administrativní práce s tím spojené doplňovalo i vystavování faktur a negativních zpráv z archeologických dohledů. (R. Šuba).
- Průběžně bylo zajišťováno MTZ na záchranných archeologických výzkumech, nákupy nářadí a pravidelná správa autoparku (pravidelné prohlídky, opravy apod.).
- Nedílnou součástí práce oddělení správy a prezentace sbírek byla i příprava podkladů pro badatele v roce 1999 bylo zaznamenáno celkem 30 badatelských návštěv.
- V rámci kulturně - sportovní spolupráce s ostatními archeologickými organizacemi na Moravě (ÚAPP Brno, MZM, Archaia) se pracovníci AC VMO zúčastnili na počátku října přátelského fotbalového utkání v Blučině.
- Pracovnice AC VMO I. Hradilová se zúčastnila v rámci spolupráce mezi jednotlivými ústavy VMO přírodovědné akce v lomu ve Vitošově u Zábřeha, kde pro dr. Morávka z Přírodovědného ústavu VMO kreslila obnažené profily lomu.

VI. VZDĚLÁVÁNÍ PRACOVNÍKŮ

- Konzervátorky AC VMO se v rámci zvyšování kvalifikace zúčastnily Semináře konzervátorů, restaurátorů a preparátorů severní Moravy v Novém Jičíně dne 25.11.1999 (D. Šoupalová, V. Polcerová). D. Šoupalová se navíc zúčastnila ve dnech 28.-30.9.1999 Celostátního semináře konzervátorů, restaurátorů a preparátorů v Seči u Chrudimi.

HODNOCENÍ ČINNOSTI HÚ VMO ZA ROK 1999

Materiál je zpracován na základě:
- písemného hodnocení činnosti jednotlivých pracovníků odboru HÚ VMO
- priorit plánu činnosti VMO na rok 1999
- střednědobého plánu VMO na léta 1999 – 2002
- osobních plánů činnosti jednotlivých pracovníků

Hodnocení je provedeno na základě třídění činností dle číselníku prací stanoveného pro HÚ VMO.

Personální obsazení pracovišť HÚ VMO:

PhDr. Miloslava Hošková, CSc.	vedoucí HÚ VMO, etnografka
Mgr. Xenie Sofková	zástupce vedoucí, historička umění
Mgr. Věra Michnová	historička
PhDr. Ivana Bortlová	historička umění
PhDr. Miloslav Čermák, CSc.	historik
Mgr. Jaroslava Kunzfeldová	historička
PaedDr. Ludmila Drtílková	historička
Jarmila Pospíšilová (do října 1999)	fotoarchiv
Jindřiška Opluštilová	konzervátorka
Bc. Milan Stecker	konzervátor
Marek Kovařík (do září 1999)	konzervátor
Otakar Ruček (od října 1999)	konzervátor
Růžena Růžičková	sekretariát HÚ VMO, dokumentátorka
Božena Dzurinová	dokumentátorka
Jana Habustová	knihovnice

Od 1.1. 1999 se od HÚ VMO oddělilo pracoviště archeologie (PhDr. Tymonová), které po sloučení VMO s Archeologickým ústavem památkové péče v Olomouci přešlo pod nový ústav VMO – Archeologické centrum.

Za činnost Historického ústavu VMO odpovídá PhDr. Miloslava Hošková CSc.

Prioritní úkoly:
- budování sbírkového fondu podle zpracované koncepce
- koncepční příprava a zpracování libreta výstavy Magie a alchymie
- převzetí a zařazení předmětů z rušeného muzea v Litovli
- zkoumání možnosti umístění nové expozice Olomoucký orloj
- řízená inventarizace mobiliárních fondů v rámci delimitace SH Šternberk a SZ Náměšť na Hané

I. Sbírky (nákup, evidence, zápůjčky, ošetření, konzervace)

Přehled sbírkových fondů HÚ VMO:

Etnografie (v tom i keramika, domácnost), Zemědělství, Umělecký průmysl, Průmysl-obchod-řemesla, Numismatika, Militaria, Lékařsko-lékárenský, Olomuciana, Literární archiv, Kartografie, Školství, Zábava a Hry, Hudební, Cín, Historické hodiny, Kapitalismus a dokumentace současnosti, Odboj, Vlastivěda Šternberk, Ikony, Pohlednice, Sbírková knihovna, Fotoarchiv.

I. Sbírkotvorná činnost:

Doplňování sbírkových fondů bylo prováděno akviziční činností, nákupy a na základě dokumentační činnosti prostřednictvím Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost. PSSČ zasedal 2x ročně.

Sbírky byly doplňovány na základě plnění úkolů:

- vyhledávání a příprava předmětů pro katalogizaci, pro zápis do sbírek, posouzení vhodnosti nabízených předmětů — Hošková
- nákup sbírkových předmětů, třídění sbírek a výběr pro katalogizaci — Čermák
- doplňování sbírek ve fondu Kartografie – staré mapy, výběr 11ti geografických přístrojů a pomůcek nabízených katedrou geografie PF UP Olomouc k doplnění fondu Kartografie /11 ks/ a do fondu Školství /14 ks/, jednání a zajištění převzetí daru (kartografické pomůcky) z katedry geografie PřF UP Olomouc — Drtílková
- sbírková knihovna – doplňování fondu (42 knih) — Habustová
- přebírání a vyřazování gramofonových desek z darů — Sofková
- posouzení a příprava nákupu praporu olomoucké tělovýchovné jednoty OREL — Kunzfeldová

2. Evidence I. stupně:

Za rok 1999 bylo do sbírkového fondu HÚ VMO získáno celkem 1 082 ks předmětů, které byly zapsány pod 442 přír. čísly. Z tohoto počtu bylo 374 ks předmětů nakoupeno za 77 140,- Kč.

Do fondu ikon bylo převodem z celních úřadů získáno celkem 14 ks.

Základní evidence byla prováděna zápisem do přírůstkové knihy:

• národopis	1 ks	1 př. č	Hošková
• POŘ	155 ks	5 př. č.	Čermák
• Kartograrie.,školství	21 ks	17 př. č.	Drtílková
• Numismatika	33 ks	16 př. č.	Michnová
• Hudební	59 ks	1 př.č.	Sofková
• Odboj	1 ks	1 př.č.	Kunzfeldová
• Lékařsko lékárenský	2 ks	2 př.č.	Michnová
• Zábava a hry	1 ks	1 př.č.	Sofková
• Archiv, pozůstalosti	118 kartonů	15 př.č.	Kunzfeldová
• Spolky /vlajky/	1 ks	1 př.č.	Kunzfeldová
• Kartografie	29 ks	7 př.č.	Drtílková
• Školství	45 ks	4 př.č.	Drtílková
• Ikony	14 ks	14 př.č.	Hertlová
Sbírková knihovna	57 ks	57 př. č.	Habustová

- do přírůstkové knihy na PC (Etnografie) zapsáno 320 ks př. č. — Hošková

Vedení sbírkové agendy – doklady k přírůstkům, přírůstkové knihy, dokumentace k nákupům, vyhotovování a evidence smluv o výpůjčce aj. — Růžičková

3. Evidence 2. stupně:

Zpracování na PC:				
• národopis	129 karet	104 přír. č.	129 ks	Hošková
• sbírková knihovna	340 "	340 "	340	Habustová
standardní způsob:				
• POŘ	400 karet		585 ks	Čermák, Buček
• kartografie	64 "	64 "	64 ks	Drtílková
• UP	5 "	5	5 ks	Bortlová
• Numismatika	207	207 "	207 ks	Michnová
• Zábava a hry	202 karet		202 ks	Sofková
• Olomuciana	3 karty	3 př.č.	3 ks	Kunzfeldová
• Olomuciana	2 karet	2 "	2 ks	Kunzfeldová
• Výstavy a expozice	5 karet		5 ks	Kunzfeldová
• Promberger	44 karet	1 př.č.		Kunzfeldová
• Literární sbírka	4 karty		4 ks	Kunzfeldová
• Správa a spolky	27 karet	27 "	39 ks	Kunzfeldová
• Promberger	50 "		50 ks	Kunzfeldová
• Hudební	31	31	31 ks	Sofková
• Liter. Sbírka	3 "		3 ks	Kunzfeldová

- Pozůstalost A. Götze soupis k archivnímu inventáři u kartonů č. 1 – 23
- Varia – Josef Bieberle – archivní soupis 17 položek Kunzfeldová
- Školství 45 karet 4 př.č 45 ks Drtílková
- psaní karet pro numismatiku - 210 ks Růžičková

Přepisy karet na PC:

Počet inventárních čísel v počítačových databázích (Bach) celkem 5.608.
Z toho v roce 1999 zpracováno:

sbírková knihovna	42 sbírkových záznamů	Habustová
národopis	241 ks	Dzurinová
	213 ks	Růžičková
numismatika	53 ks	Michnová

odpisy: 4 př.č. sbírkové knihovny – delimitace restaurátorských zpráv na SH Bouzov (schváleno MK ČR)

- vedení agendy zápůjček – kniha Smluv o zápůjčkách a jejich vracení, zakládání, evidování a kontrola jednotlivých Smluv a jejich prodlužování

Růžičková

- Zápůjčky sbírkových předmětů – celkem 1317 ks

Čermák, Bortlová, Drtílková, Hošková, Michnová, Kunzfeldová, Sofková, Dzurinová

4. Inventarizace sbírek

V roce 1999 nebyla řádná inventarizace plánována, probíhala pouze inventarizace fondu Numismatika –pokračování inventarizace sbírky – kolekce převedená z muzea v Uničově a ve Šternberku. Revizí prošlo 4507 ks.

Michnová

- Hudební = dohledávání předmětů pomocí dokladů a přírůstkových knih, po vyhledání přiřazena přírůstková čísla

Sofková

- inventury příručních knihoven odborných pracovníků – 2
- spolupráce na inventuře příruční knihovny dr. Hoškové Habustová, Růžičková

5. Základní péče o sbírky

Základní péči o sbírky provádělo konzervátorské pracoviště HÚ VMO, které přednostně zabezpečuje ošestřování předmětů k výstavám, provádí akutní konzervátorské zásahy, ošetřuje nově získané předměty. V průběhu roku ošetřilo pro jednotlivé fondy celkem 113 ks předmětů:

- svícen a váza – míšeňský porcelán	3 ks	Stecker, Opluštilová
- obraz SH Šternberk	1 ks	Opluštilová
- japonský meč Wakizashi	3 ks	Stecker
- dřevěné plastiky Madon	4 ks	Stecker
- paravan	1 ks	Stecker
- textilie UP	1 ks	Opluštilová
- šití potahů na globusy	2 ks	Opluštilová
- barevná litografie	1 ks	Opluštilová
- konzervace a ošetření ikony O 2273	1 ks	Opluštilová
- litografií	7 ks	Opluštilová
- sokolská čepice	3 ks	Opluštilová
- olejomalba na plátně	3 ks	Stecker, Opluštilová
- textilie národopis	6 ks	Opluštilová
- konzervace a povrchová úprava střeleckých terčů	2 ks	Kovařík
- konzultace možnosti pískování historických zámků v Moravských železárnách		Čermák
- konzervace a úprava zámků z fondu POŘ, včetně zprávy, fotodokumentace a zhotovení obalů	23 ks	Stecker, Ruček, Kovařík
- očista, konzervace a povrchová úprava obrazů	7 ks	Opluštilová
- konzervace kulis pro loutkové divadlo	12 ks	Opluštilová
- čištění a konzervace pouzdra na housle	1 ks	Opluštilová
- krabičky, hrací skříňky	4 ks	Stecker
- oprava okaríny	1 ks	Stecker
- zhotovení lukoprénové formy dřevěné plastiky s výjevem Božího soudu pro výstavu Magie a alchymie		Kovařík

- konzervace dřevěného reliéfu Sv. Kunhuta	1 ks	Opluštilová
- zhotovení galvanoplastických kopií medailí a zhotovení etuí	4 ks	Kovařík
- oprava kování z barokní komody, výroba galvanoplastických kopií	1 ks	Kovařík
- povrchová úprava ikon	18 ks	Kovařík
- konzervace a očista ikon	3 ks	Opluštilová
- zhotovení lukoprénových forem pro AC		Opluštilová

- Ondřejovické strojírny – Průmyslová výstava Olomouc 1902 a Průmyslová výstava Opava 1909 = kompletování materiálu, řešerše dobového tisku, vyhledání dokumentace k danému tématu, zadání výroby, konzultace a dohled při zhotovování galvanoplastických odlitků medailí, zajištění pozlacení těchto odlitků, vyhotovení podkladů pro fakturaci.
- zhotovení galvanoplastických odlitků medailí — Kovařík

Konzervátorské pracoviště bylo v průběhu roku 1999 poznamenáno značnou dlouhodobou nemocností dvou pracovníků, z nichž jeden rozvázal pracovní poměr. Na jeho místo byl přijat nový pracovník, který se teprve zapracovává.

Dílna byla postupně vybavována různými přístroji a nástroji ke zlepšení práce konzervátorů.
Správci fondů prováděli průběžnou očistu předmětů v depozitářích i jejich dezinfekci.

6. Jiné práce ve sbírkách

- ostatní odborná práce = výběr a příprava předmětů pro studenty UP katedra historie, práce na rozdělení keramiky podle výrobních středisek, kontrola karet 2.st., nové řazení knih v příruční knihovně, kompletace a seřazení kreseb prof. K. Langra, kompletace seznamů pro město Šternberk, uložení zvykloslovných předmětů, kraslic aj., vyhledání literatury k problematice rýh a důlků na pískovcových kamenech, kontrola přírůstkových čísel předmětů v přírůstkové knize se zpracováním přehledu sbírek pro katalogizaci — Hošková
- zařazování sbírkových předmětů (kraslic, šátků, textilií aj.) do celků, vyhledávání katalogizačních karet pro práci se sbírkami a jejich zpětné řazení, čistění a průběžná očista předmětů — Dzurinová
- Muzeum Litovel = zajištění převodu sbírkových předmětů ze zrušené expozice a ostatních prostor rušeného muzea v Litovli, převzetí nezapsaných předmětů včetně nové přír. knihy od dr. Hertlové — Hošková
- na stěhování včetně zpětného zařazování předmětů do jednotlivých sbírkových fondů se podíleli: Čermák, Bortlová, Sofková, Kunzfeldová, Drtílková, Dzurinová, Opluštilová
- vrácení zapůjčených předmětů ze zrušené expozice G. Frištenského do Muzea tělesné výchovy a sportu v Praze, jednání s L. Kolpakovou — Drtílková
- označování a popisování kolekce střeleckých medailí a žetonů (determinace neoznačených kusů) — Michnová
- získávání metrologických dat k antické kolekci VMO – vážení (50 ks) — Michnová
- vyhotovování identifikačních lístků ke kolekci střeleckých medailí - 62 ks — Michnová
- třídění a rozřaďování předmětů ve fondu Kapitalismus a Dokumentace současnosti = třídění a rozřaďování nepopsaných fotografií a negativů /podle obcí nebo tématicky/, vytřídění pozitivů s inventárními čísly fotoarchivu a popsaných negativů a pozitivů s předáním do fotoarchivu VMO, soupis fotoateliérů v okr. Olomouc podle zastoupení předmětů ve fondu, nové ukládání předmětů, výběr předmětů vhodných pro fond Školství, zpracování soupisu předmětů, vyhotovení xerokopií a katalogizačních karet pro fond Školství, třídění neevidovaného listinného materiálu, brožur a plakátů, zařazení vybraných předmětů mezi pomocný a studijní materiál, roztřídění pozůstalosti firmy Smrčka (př.č. 44/90/1-432). — Drtílková
- výběr učebnic z pomocného fondu geografických publikací (881 ks) — Drtílková
- zpracování fotodokumentace obce Želechovice, popis fotografií ve spolupráci s OÚ, popis negativů, kompletace, zakreslení domů do mapky — Drtílková
- delimitace zbytkové části fondu Kašpařík – inventura zbývající části sbírky, rozdělení mezi jednotlivé fondy, příprava předávacích dokumentů — Sofková
- dislokace sbírkových předmětů v rámci převzetí a uložení části předmětů z fondu Kašpařík — Hošková, Dzurinová, Bortlová
- třídění krojových textilií a jejich řazení podle druhu, třídění devocionálií - sv. obrázků = celkem roztříděno 2267 ks — Hošková, Dzurinová
- aktualizace lokačních seznamů fondů Kartografie, Kapitalismus a Dokumentace současnosti, Zábava a hry, Hudební, Keramika, ve fondu Národopis — Drtílková, Sofková, Dzurinová,
- vypracování podkladů pro lokační seznamy přemístěných předmětů v depozitáři 31 — Bortlová
- pozůstalost J. Vrbka: vyhledání předmětů z pozůstalosti J. Vrbky na základě dopisu s dotazem o převodu předmětů z muzea v Rožnově do VMO — Drtílková, Kunzfeldová
- stěhování sbírkových předmětů POŘ z důvodu oprav stropu na mezipůdí — Čermák, Buček

- determinace materiálu z jednotlivých mincovních nálezů, jejich kompletace : Michnová
- excerpce Zpráv VMO č. 275 a 276 do PC databáze Habustová
- reorganizace depozitáře odborné knihovny, přemístění knih (15 tis. svazků/) Habustová

II. Vědeckovýzkumná a odborná činnost

1. Vědeckovýzkumné úkoly řešené formou grantu, smlouvy o dílo nebo sdružováním prostředků

1.1. Pracovníci HÚ VMO nezískali pro rok 1999 žádný programový projekt ani grant.

1.2. Zpracování podkladů pro podání grantu na GAČR - "Obyčejová tradice - výroční zvyky". Návrh zpracován společně s dr. Večerkovou z EÚ MZM v Brně Hošková

1.3. Příprava podkladů pro žádost o programový projekt MK ČR Habustová

1.4. Zpracování a podání projektu "Brána muzea otevřená" – nadace Open Society Found Praha Drtílková

2. Další vědeckovýzkumné úkoly – terénní výzkumy a nálezové zprávy

2.1. Dokumentace lidových obyčejů.

Projekt zahrnuje dokumentaci lidových obyčejů na Hané předváděných jednak národopisnými soubory, jednak udržovanými v rodinné i obecné tradici. Jako první obyčej bylo dokumentováno scénické předvedení "Hanácká svajba v čuhácké dědině", předvedené na národopisné slavnosti 20. června 1999 ve Velkém Týnci. Zhotoven videozáznam pořadu, fotografická dokumentace i audiozáznam. Hošková

2.2. Tradiční lidová výroba na Hané. Tento projekt zahrnuje dokumentaci dosud existujících lidových výrob. Jako první je zpracován projekt dokumentace /pro získání finálního výrobku byla dána objednávka/ výroby "korunky pro nevěstu" - výrobce paní Marie Vojtková z Hrušky u Prostějova. Projekt zahrnoval dokumentaci pomocí fotografií a videozáznamu, včetně komentáře. Hošková

3. Interní projekty

3.1. - Kult a živly = zpracování problematiky "zázračného deště" souvisejícího s kultem vody, specielně s funkcí přivolávání deště. Byla excerpována literatura, provedeny rešerše a pomocí srovnávací metody zpracována podobnost jevů (způsoby přivolávání deště v předkřesťanském období a jeho relikty - motiv "zázračného deště" z r. 173 a zachránění obránců Sv. Hostýna v r. 1241/)

Přednesen příspěvek na stejnojmenné konferenci ve Vsetíně Hošková

3.2. - Olomoucká národopisná skupina - zpracovávání studie = rešerše a excerpce literatury, studium archivních materiálů, vyhledávání informací k jednotlivým osobnostem, zpracování dílčí studie Hošková

3.3. - Obecní kroniky olomouckého okresu /– proveden zjišťovací výzkum v regionu, studium kronik v SOA Olomouc, zpracování evidenčních listů kronik doplněných doprovodnými údaji – 47 kronik. Zjišťovací výzkum pro výskyt nejstarších obecních kronik v okrese, aktualizace evidenčních karet kronikářů olomouckého okresu, zachycení změn ve vedení obecních kronik Drtílková

3.4. - Bibliografie Václava Buriana = soupis publikací a článků, doplňování stávajících záznamů, přepis bibliografických záznamů na lístky Kunzfeldová

3.5. - Olomoučtí zlatníci - konečná úprava pro tisk, přepis rukopisu.

- Dějiny cechovní malovýroby v Olomouci - excerpce pramenů v SOAr Olomouc, AMO, Knihy, rkp. I, Čermák

- Prombergrovo nakladatelství - excerpce časopisů VSMO 1901-1939 Kunzfeldová

Vědeckovýzkumná činnost je dosud součástí práce pouze části odborných pracovníků, přesto však má charakter úkolů se společenskovědním přínosem.

III. Prezentace

1. Vědecká, odborná publikační činnost:

1.1. rozpracování části článku o dosud neznámém brakteátu z Kláštera Hradiska – pro Zprávy VMO Michnová

1.2. práce na přípravě katalogu sbírkového nábytku, průběžná fotodokumentace, studium odborné literatury Bortlová

1.3. 70. Výročí olomoucké pobočky ČNS /1929-1999/, Numismatické listy, rkp. Michnová

1.5. - činnost spojená s funkcí tajemníka komise, kompletování podkladů pro jednání, vyhotovení protokolů — Michnová
1.6. - účast na jednání Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost — Hošková
1.7. - vědecká rada VMO - stanovení postupu při aktivizaci činnosti, vytypování nových členů VR — Hošková
1.8. - účast na mezinárodní konferenci 18. a 19. května 1999 ve Vsetíně — Hošková
1.9. - účast na konferenci Historické knižní fondy, Přerov 29.4.1999 — Habustová
1.10. - účast v porotě 16. celostátní přehlídky dětských foklórních souborů v Jihlavě, 11. - 13. 6. 1999 — Hošková
1.11. - účast na konferenci Děti, mládež a muzea, Dětské muzeum MZM Brno, 3.-4.11.1999. Přednesen příspěvek — Drtílková
1.12. - Doprovodné programy k výstavám pro školní mládež ve VMO — Stecker, Ruček
1.13. - účast na semináři konzervátorů, Seč, 29. – 30. 9 1999 -Jičín, 25. 11. 1999 — Sofková
1.14. - seminář k managementu sbírek. Praha 6.9.1999

2. Další odborná činnost

2.1. - zpracovávání vývozních povolení 376 ks — Hošková
- lepení fotografií na vývozní povolení — Růžičková
- zpracovávání vývozních povolení 201 ks — Sofková
- zpracování vývozních povolení 43 ks — Bortlová
- zpracování posudků k vývozním povolením 5 ks — Michnová
- zpracovávání vývozních povolení 10 ks — Čermák

2.2. - výuka předmětu Hmotná kultura na Institutu základů vzdělanosti Univerzity Karlovy v Praze – letní semestr, 13 x — Hošková

2.3. - spolupráce s katedrou historie UP v Olomouci - semináře pro studenty v rámci muzejních sbírek
- celkem 3 semináře pro 43 studentů — Hošková, Bortlová, Čermák
- příspěvek k přednášce o chladných zbraních s dr. Podolským — Stecker

2.4. - zpracování dvou oponentských posudků na diplomové práce pro Ústav společenských věd, katedra sociologie, ekonomie a regionalistiky Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity v Opavě — Hošková

2.5. - zajištění a organizace přestěhování sbírkových předmětů z východního sálu - etnografie a vybrané předměty z fondu Kašpařík — Hošková
- na stěhování sbírek a jejich znovuzařazení do fondů se podíleli: — Čermák, Sofková, Kunzfeldová, Drtílková, Dzurinová

2.6. - vytypování předmětů a organizace stěhování vybraných sbírkových předmětů z mezipůdí do Chudobína — Hošková, Bortlová, Dzurinová

2.7. - zpracování seznamů sbírkových předmětů převedených do VMO z bývalého muzea ve Šternberku. Jednání o způsobu prezentace těchto muzejních sbírek s MěÚ ve Šternberku — Hošková
- na zpracování seznamu se v rámci jednotlivých fondů podíleli — Drtílková, Čermák, Michnová, Bortlová, Dzurinová, Kunzfeldová, Sofková, Růžičková

2.8. - v rámci delimitace objektů zpracování seznamů pro SH Bouzov - Šternberk, Náměšť — Bortlová
2.9. - metodická práce s kronikáři – konzultace s kronikáři Újezda a Grygova, Skrbeně, Mrsklesy, Želechovice — Drtílková
2.10. - objednávky a nákupy knih pro knihovnu – 89 knih
- zpracovávání 1. a 2. stupně - 195 knih, retrokonverze katalogu na PC – 33 knih
- výpůjční služba – cca 700 svazků
- příprava domácí a mezistátní výměny k odeslání
- vypracování seznamů získané regionální literatury, seznam zahraničních periodik, spolupráce s SVK,
- kompletace celých ročníků časopisů, jejich příprava na vazbu.
- digitalizace rukopisu Olmützer Losbuch – příprava podkladů, textů
2.11. - účast na semináři k čs. dějinám, Praha 19. 5. 1999 — Habustová
2.12. - Nakladatelství Promberger: excerpce novin a časopisů (VSMO 1884-1900; Olomoucké noviny 1865-1869) — Čermák
2.13. - Muzeum umění - vyhledávání předmětů podle seznamu, kontrola evidence a uložení těchto předmětů — Kunzfeldová
2.14. - spolupráce na projektu "Moravský Beroun" – vyhledávání pohlednic pro výstavu — Hošková
2.15. - zpracování materiálu pro výstavní panel "Milada Horáková" pro Klub MH — Čermák, Hošková

2.16. - zhotovení cizojazyčných popisek do muzea hodin ve Šternberku, korektury, instalace Čermák

2.17. - psaní popisek na PC pro muzeum hodin ve Šternberku Růžičková

2.18. - zpracování návrhu na zařazení sbírkového nábytku z Primavesiho vily do seznamu kulturních památek + fotodokumentace a zajištění vydání vyjádření OÚ OI. Bortlová

2.19. - členství v Sekci pro dějiny lékařství VSMO Michnová

2.20. - spolupráce s kroměřížskou pobočkou ČNS ve věci Nadace kroměřížské mincovny Michnová

2.21.- porady vedení VMO- 12x Hošková

2.22. - výběrové řízení na tiskového mluvčího VMO Hošková

2.23 - účast na záchraně nálezu z mohelnické pískovny – člun Čermák

- porady odboru HÚ VMO = jejich příprava, organizace, provedení Hošková

2.25. - zavedení PC programů a jejich využití pro zpracování bibliografie, poznámek a výpisků z literatury Hošková

- zabezpečování chodu kopírky Sofková

2.27. - organizace a řízení HÚ VMO = zpracovávání číselníku prací, podklady pro rozpočet, rozbory, příprava a zpracování plánu práce na rok 1999, zpracování koncepce dislokace prostor, koncepce ISO, zpracování podkladů pro návrh institucionálního projektu výzkumu na rok 2000 a následně do r. 2002, zpracovávání měsíčních výkazů, zpracování předběžného rozpočtu na r. 2000, kontrola pracovních náplní pracovníků HÚ VMO dle katalogu prací, kontrola předmětů převedených smlouvou mezi PÚ a VMO, průběžné vedení a doplňování číselníku prací, zpracování plánu dovolených na r. 1999 Hošková

- vedení agendy úseku HÚ – administrativa, pošta, dovolenky, propustky aj. Růžičková

2.29. - studium odb. literatury a odb. článků týkající se činnosti muzeí, vyřazení neevidovaných propagačních katalogů a letáků ze zrušeného fondu Cestovní ruch Drtílková

2.30. - zpracování seznamu sbírkových předmětů převedených z Bouzova Bortlová

2.31. - studium literatury, nové uložení předmětů ve fondu HÚ, korespondence, výběr předmětů pro konzervaci Sofková

2.32. - MěÚ Zábřeh - účast na jednáních městského zastupitelstva a účast v odborných komisích: bytové a komisi volného času - 11 x Hošková

2.33. - vedení sportovních potřeb odb. organizace – inventura, zápůjčky Dzurinová

Zpracovávání sbírek ve 2. st. evidence je individuální podle stavu sbírkových fondů. Celkovému zpracování dosud bránil stav uložení některých částí sbírkových fondů (např. POŘ). Na základě oprav a úprav části mezipůdí bude situace ve zpracovávání pro další roky zlepšena. Nicméně neustále přetrvává nevyhovující stavební stav budovy Denisova 30, jejíž rekonstrukcí by se zlepšily podmínky jak pro pracovníky, tak pro práci se sbírkovými předměty. Nadále se projevuje nízký stav odborných pracovníků, z nichž každý má ve správě více než 2, ale i 3 až 4 sbírkové fondy, což značně ztěžuje plynulost práce. Přes to všechno je kvalita odborné práce dobrá a má stále stoupající tendenci.

Sbírkové fondy HÚ VMO - orientační počty v tis.: z r. 1998

Etnografie (+ keramika, domácnost, zemědělství) (PhDr. Hošková)	35
Umělecký průmysl, Lapidárium (PhDr. Bortlová)	15
POŘ, Historické hodiny, Vlastivěda Šternberk (PhDr. Čermák)	9
Numismatika, Militaria, Lékařsko-lékárenský (Mgr. Michnová)	82
Olomuciana, Odboj (Mgr. Kunzfeldová)	4,5
Literární archiv, VSMO (Mgr. Kunzfeldová)	52 fondů
Kartografie, Školství, Kapitalismus, Dok. současnosti (PaedDr. Drtílková)	10
Zábava a hry, Hudební, Cín (Mgr. Sofková)	11
Ikony (PhDr. Hertlová)	0,5
Pohlednice (J. Pospíšilová)	50
Sbírková knihovna (J. Habustová)	29,5
Fotoarchiv (J. Pospíšilová, Mgr. Kunzfeldová)	250

PLNĚNÍ PLÁNU PRÁCE PŘÍRODOVĚDNÉHO ÚSTAVU VMO ZA ROK 1999

Plán byl zpracován na základě :

- priorit činnosti VMO pro rok 1999
- střednědobého plánu VMO na léta 1999-2001
- osobních plánů činnosti jednotlivých pracovníků a plánu činnosti arboreta
- tyto osobní plány jsou opatřeny: názvem úkolů, termínem plnění, předpokládanou pracovní náročností a ekonomickými náklady

Plnění jednotlivých úkolů je čtvrtletně kontrolováno.

Za činnost Přírodovědného ústavu VMO a Arboreta v Bílé Lhotě odpovídá RNDr. Vlastimil Tlusták CSc.

Prioritní úkoly:

- získání významných regionálních sbírkových fondů (Lang, Kusák), a jejich umístění a uložení
- zvýšení podílu zpracování sbírkových fondů pomocí výpočetní techniky
- dokončení rekonstrukce expozice živé přírody (multimediální technika)
- vybudování nové dezinfekční komory
- vybudování depozitáře pro entomologii
- plnění grantových a smluvních úkolů

I. SBÍRKY

Přehled sbírkových fondů PÚ VMO:

Botanika nižší rostliny, Botanika vyšší rostliny, Botanika ostatní. Geologie všeobecná, Geologie krasu, Mineralogie a petrografie, Entomologie, Zoologie, Paleontologie (fond dočasně uzavřen), Sbírka živých rostlin (Arboretum Bílá Lhota), Sbírka živých semen (banka semen ohrožených druhů rostlin).

Na práci se sbírkami se podílejí všichni odborní pracovníci a dokumentátoři PÚ VMO.

Práce se sbírkami v r. 1999 byly prováděny se všemi uvedenými fondy. Činnost ve fondu paleontologie byla zahájena ve IV. Q.

1.1. Sbírkotvorná činnost

Doplňování sbírek bylo prováděno průběžně jednak akviziční činností, jednak v rámci dokumentační, odborné a vědecko-výzkumné činnosti.

Byly realizovány i mimořádné nákupy do sbírkových fondů botanika a paleontologie.

Hlavní úkoly v oblasti sbírkotvorné činnosti:

- sběry v terénu včetně semen pro BSOD (1.500 ks)
  Průběžně plněno.
- nákup paleontologické sbírky V. Langa (30 tis. ks)

Sbírka zajištěna, vzhledem k tomu,že MK ČR neuvolnilo požadované prostředky, sbírka je vedena prozatím jako zápůjčka

- nákup botanické sbírky ing. Kusáka (10 tis. ks)

Sbírka zajištěna, vzhledem k tomu, že MK ČR neuvolnilo požadované prostředky, sbírka je vedena prozatím jako zápůjčka.

- nákup botanické sbírky I. Růžičky (2 tis. ks)
  Splněno, zakoupeno.
- nákup entomologické sbírky Pola (3 tis. ks) (31003)
  Splněno, zakoupeno.

- nákupy pro připravovanou expozici neživé přírody (dle nabídek)
  Nebyly realizovány.
- záchranné sběry z odkrytých krasových poloh na lokalitě Vitošov
  Plněno během celého roku, celkem získáno 94 ks sbírkových předmětů.

1.2. Registrace a evidence 1. stupně

Všichni odborní pracovníci – správci dle způsobu evidence ve fondech
(registrace, jednotlivá i hromadná evidence)
Prováděno ve všech fondech, registrace pouze ve fondech geologie všeobecná a geologie krasu a entomologie.

1.3. Evidence II. stupně – odborné zpracování sbírek

a) Výpočetní technikou (DEMUS)
botanika – zejména zpracování přírůstků od r.1996 (více než 5 tisíc záznamů)
zoologie - 300 záznamů
v DEMUSu zpracovány celkem 782 záznamy, z toho 320 v r. 1999.
entomologie – 1000 záznamů

Klasickým způsobem zpracováno 27 nových inv. čísel. Instalace DEMUS ve 4.Q, úkol převeden do r. 2000 vzhledem k práci na nově přidělených grantových úkolech.

b) standardně – geologické obory (v případě doplnění technického vybavení využití systému DEMUS) cca 250 záznamů.

Vhodná výpočetní technika byla na pracoviště dodána až ve 12/99. Práce byly přeloženy na rok 2000.

1.4. Inventarizace sbírek

V roce 1999 nebyla inventarizace plánována, bude provedena prověrka stavu evidence živých rostlin v arboretu Bílá Lhota.

1.5. Základní péče o sbírky

Správci fondů prováděli svépomocí ochranu a desinfekci s výjimkou speciálních prací (plynování, repreparace), které budou provedeny dodavatelsky.

Byly realizovány zejména tyto hlavní práce:

- desinfekce fondů Botanika (mražením)
  prováděno průběžně
- desinsekce fondů Botanika (plynováním)
  provedeno ve IV.Q
- desinsekce fondu Entomologie (2x ročně)
  provedeno dle plánu
- desinsekce fondu Zoologie (2x ročně)
  provedeno dle plánu
- čištění a úpravy fondů Geologie a Geologie krasu
  prováděno průběžně dle časových možností
- čištění a úpravy fondu Mineralogie a petrografie
  prováděno průběžně dle časových možností

Všechny práce budou prováděny s využitím pracovních kapacit dokumentátorů.
Pro zajištění ochrany přírodovědných sbírek organického původu bude nutno zprovoznit desinfekční komoru.

1.6. Další práce ve sbírkách

- zajištění nových depozitárních prostor pro fondy Entomologie (dokončení depozitáře) a Paleontologie (získání nových prostor).

  Vzhledem k tomu, že sbírka V. Langa není dosud majetkem VMO, byla provizorně umístěna do objektu v Chudobíně.
- rozšíření kapacity botanického depozitáře
- zajištění prostor pro mimořádné nárůsty krasového materiálu (Chudobín).
- výpůjční služba v přírodovědných sbírkových fondech
  Plněno průběžně cca 4000 ks.

Celkové hodnocení práce se sbírkami:

Pozitiva

- vysoké počty přírůstků získaných jak terénními sběry, tak nákupy (botanika, entomologie, geologie krasu)
- postupný přechod na počítačové zpracování (DEMUS)

Negativa

- neřešený problém desinfekční komory
- kritický nedostatek depozitárních prostor (geologie, paleontologie)
- nevhodné uložení sbírek (entomologie)

II. ODBORNÁ A VĚDECKÁ ČINNOST

1. *Vědeckovýzkumné úkoly řešené formou grantu, smlouvy o dílo nebo sdružováním prostředků*

1. 1. Záchrana ohrožených rostlin a společenstev na lokalitě Turček – Kaltwasser, dokončení úkolu. Smlouva o dílo s Vodohospodářskou výstavbou Bratislava. (zpracování závěrečných zpráv, CD-ROM) - 3x celodenní činnost na lokalitě Kaltwasser. Zpracovány 3 dílčí zavěrečné zprávy, rozpracováno 5 zpráv. Úkol bude dokončen v roce 2000.

1. 2. Banka semen ohrožených a chráněných druhů rostlin Moravy.
Odevzdána závěrečná zpráva o řešení (78 str. + 22 str. příloh).

1. 3. Přehled, analýza a perspektivy prezentace muzejních přírodovědných sbírek České republiky (grant MK ČR - 3. rok řešení, průzkum, dokumentace, závěrečná zpráva) řeš: dr. Tlusták - odevzdána dílčí roční zpráva (43 str. + 16 str. příl.), úkol prodloužen do roku 2000.

1. 4. Systematické postavení a evoluce podčeledi *Erotinae* - grant MK ČR
řeš. ing. Bocáková
Úkol v r. 1999 končí, je rozpracována závěrečná zpráva, termín odevzdání - leden 2000.

1.5. Revize a fylogenetická analýza *Libnetina* - grant MK ČR
řeš.: ing. Bocáková
Práce pokračovaly dle projektu, odevzdána dílčí roční zpráva.

1.6. Revize a fylogenetická analýza *Calopterini* - GA ČR
řeš.: ing. Bocáková
Práce pokračovaly dle projektu, dílčí zpráva odevzdána v lednu 2000.

1. 7. Krasová charakteristika lokality vápencového ložiska Vitošov – grant MK ČR
řeš.: dr. Morávek
Práce pokračovaly dle projektu, odevzdána dílčí roční zpráva.

1. 8. Mezidruhové vztahy sov – grant MK ČR řeš.: mgr. Vermouzek
Práce pokračovaly dle projektu, odevzdána dílčí roční zpráva.

1. 9. Mineralogie žil alpského typu – grant MK ČR řeš.: ing. Novotný
Práce pokračovaly dle projektu, odevzdána dílčí roční zpráva

1. 10. Multimediální program Litovelské Pomoraví – zakázka VSMO (řeší dr. Tlusták, mgr. Cigánek, mgr. Vermouzek)
Upřesněn projekt, dílčí zpráva bude odevzdána v 1. Q. 2000.

1. 11. Synantropní vegetace CHKO Litovelské Pomoraví (smlouva se Správou CHKO LP)
řeš.: dr. Tlusták, mgr. Cigánek
Terénní práce, odborné rešerše problému, práce budou pokračovat i v r. 2000.

2. Další vědeckovýzkumné a odborné úkoly

2.1. Kultivace a repatriace vybraných ohrožených druhů CHKO Bílé Karpaty (terénní a laboratorní práce, kultivace, roční zpráva) – náklady budou částečně kryty z vnějších zdrojů.
Práce v terénu byly pozastaveny (pouze kontrola repatriovaných populací a sběr semen).
Koordinace s ČSOP (Vlčnov, Veselí, Val. Klobouky).
Udržovány kultury některých druhů.

2.2. Dokumentace ohrožených a vzácných druhů zpracovávaných a ukládaných v Bance semen ohrožených druhů Moravy ve VMO
řeš.: dr. Tlusták, mgr. Cigánek
Prováděno průběžně v terénu, laboratoři i v kultuře.

2.3. Záchrana jediné české populace druhu *Himantoglossum adriaticum* formou aktivní ochrany druhu
řeš.: dr. Tlusták
Provedena kontrola experimentů v terénu. Laboratorní práce nepokračovaly vzhledem k neuvolnění ekonomických prostředků.

2.4. Obnova bělokarpatských květnatých luk. Spolupráce na grantovém úkolu GEF – ZO ČSOP Valašské Klobouky
řeš.: dr. Tlusták
Dvě odborné konzultace a úpravy plánů, kontrola v terénu (financováno z vlastních zdrojů).

2.5. Semenná banka ohrožených a chráněných druhů rostlin (provoz, práce v terénu, laboratoře, právní aspekty, statut, MŽP, návrh grantu, provoz v dalších letech)
Práce pokračovaly průběžně v souladu se závěry výzkumné zprávy, grant na MŽP nebyl přijat. Ekonomické krytí částečně z vnějších zdrojů.

2.6. Sledování, dokumentace, spolupráce a záchranné sběry na území Severomoravské oblasti – především těžené lokality a geologické práce v regionu
řeš.: dr. Morávek
Prováděno dle potřeby v průběhu celého roku.

2.7. Spolupráce se zpřístupněnými jeskyněmi Severomoravské oblasti
řeš.: dr. Morávek
Realizovány kontroly a společné práce v Mladečských jeskyní, Na Pomezí a v Javoříčských jeskyních.

2.8. Revize a ověřování stavu vybraných geologických lokalit v širším okolí Šternberka
řeš.: dr. Morávek
Vzhledem k přijetí grantu Vitošov zatím neplněno.

2.9. Geologické mapování jižní části zábřežského krystalinika (dokončení a odevzdání výsledků základní etapy výzkumu a mapování)
řeš.: dr. Morávek
Práce provedeny v omezeném rozsahu (50%) vzhledem k dlouhodobé nemoci řešitele.

2.10. Palearktický katalog řádu *Coleoptera* (část *Lycidae*)
řeš.: ing. Bocáková
Zpracovány r. *Lycostomus* a *Mycrolycus* (70 taxonů).

2.11. Spolupráce se správami CHKO na Moravě – Bílé Karpaty, Jeseníky, Litovelské Pomoraví, Moravský kras, Beskydy, Žďárské vrchy
řeš.: dr. Tlusták, mgr. Cigánek
Práce realizovány dle dlouhodobého projektu BSOD a aktuálních potřeb (prozatím mimo správy CHKO Žďárské vrchy).

Celkové hodnocení vědeckovýzkumné a odborné činnosti

Práce v oblasti vědeckovýzkumné, odborné a dokumentační činnosti jsou v PÚ VMO plněny na mimořádně vysoké úrovni. Všichni odborní pracovníci řeší grantové a smluvní úkoly a ročně podávají další přihlášky. Tato činnost je doplňována odbornou a dokumentační činností v souladu se sbírkotvornými programy jednotlivých pracovišť.

Negativním jevem bylo pozdní přidělení finančních prostředků, přestože podklady byly odevzdány včas.

III. PREZENTACE

1. Vědecká, odborná publikační a přednášková činnost

1.1. Prstnatec plamatý sedmihradský: Záchrana a obnova populace "Kaltwasser" v zátopovém území vodárenské nádrže Turček – dr. Tlusták
Splněno, Vodohospodárstvo, Bratislava, 4/99:16-20.

1.2. Zpracování souhrnné zprávy o VVČ PÚ VMO pro vědeckou radu, - dr. Tlusták
Splněno, zpráva předložena.

1.3. K problematice výstavní činnosti VMO (Svět čaje, Umění čínských rukou, Draci) článek pro Zprávy VMO - dr. Tlusták
Rozpracováno pro Zprávy VMO č. 277. Náhradou: Poznámky k současným úkolům PÚ VMO, in: 150 let muzejní práce v Olomouci: 14-19.

1.4. Koncepce a další rozvoj Arboreta v Bílé Lhotě (článek pro Zprávy VMO). - dr. Tlusták, S. Hekele
Rozpracováno pro Zprávy VMO č. 277.

1.5. Článek s muzeologickou tématikou – Přírodovědné sbírky v muzeích ČSR a ve VMO (anglicky) - dr. Tlusták
Odesláno do redakce Bulletinu ICOM, Paris, München.

1.6. Vedení odborných seminářů o synantropní botanice pro studenty PřF UP Olomouc. Vedení a konzultace 3 diplomových prací - dr. Tlusták
Splněno v předpokládaném rozsahu.

1.7. Realizace 3 přednášek (BSOD, Čína) - dr. Tlusták
Realizováno: Zlín (Čína -srpen), Veselí nad Moravou, Vlčnov (BSOD).

1.8. Odborný článek k problematice zábřežského krystalinika – dr. Morávek
Nesplněno - náhrada viz 1.9.

1.9. Odborný článek k problematice krasu lokality Vitošov – dr. Morávek
Zpracovány 2 články k dané problematice: Uhlí-Rudy-GP, 10/99: 21-24, Zprávy VMO č. 275:57-58.

1.10. Změny epigeické entomofauny na území ovlivněném VN Turček - ing. Bocáková
Zprávy VMO č. 275:1-11.

2. Expozice a výstavy

2.1. Dokončení rekonstrukce expozice Živé přírody, instalace multimediálního zařízení - dr. Tlusták, mgr. Vermouzek
Splněno a uvedeno do provozu.

2.2. Dílčí úpravy geologické expozice a příprava nové - dr. Morávek, ing. Novotný
Zatím připravena dokumentace a textové podklady. Vzhledem k absenci prezentační koncepce VMO i nedostatku finančních prostředků nebyly konkrétní úpravy zahájeny.

2.3. Nový prezentační program Arboreta Bílá Lhota (analýza, návrh vč. ekonomického zajištění) - dr. Tlusták, Hekele, mgr. Cigánek
Rozpracováno, předpokládané dokončení v r. 2000.

2.4. Ohrožené druhy rostlin ČR – expozice živých rostlin v Arboretu VMO (příprava, kultivace, realizace) - dr. Tlusták, Hekele, mgr. Cigánek
Provedeno, postupné doplňování a obměňování během vegetační sezóny.

2.5. Příprava a výběr exponátů pro výstavu "Sumatra 1962 kamerou inženýrů Hanzelky a Zikmunda" - ing. Bocáková
Termín výstavy přesunut z ledna 2000 na srpen 2000.

2.6. Spolupráce s Agenturou Natura Opava na dokončovacích pracích a otevření přírodovědného muzea v Řecku v rajonu Preveza v lokalitě Neohori - dr. Morávek
Plněno v omezeném rozsahu (jen přípravné práce v ČR).

2.7. Příprava a realizace botanické části výstavy "Alchymie a magie" - dr. Tlusták, mgr. Cigánek
Plněno dle plánu, navíc zpracovány podklady v oboru mineralogie (ing. Novotný).

2.8. Příprava a realizace výstavy "Doteky východu" (spolupráce s Náprstkovým muzeem v Praze a velvyslanectvím ČLR) - dr. Tlusták
Provedeno a realizováno vč. návštěvy velvyslance ČLR v ČR na vernisáži.

2.9. Naše houby - výstava (Bílá Lhota, Olomouc) - Hekele, dr. Tlusták, mgr. Cigánek
Výstava proběhla v září 1999 ve spolupráci s VSMO (nad plán výstav).

2.10. Sokoli a sokolníci - práce na libretu a scénáři - mgr. Vermouzek

3. Ediční činnost

3.1. Zajištění vydání 3 čísel Zpráv VMO – dr. Tlusták
Vyšlo 1 číslo PÚ, 1 číslo odevzdáno do výroby, 1 číslo SV.

3.2. Příprava 2 přírodovědných čísel Zpráv VMO – dr. Tlusták, ing. Bocáková
1 číslo vyšlo, 1 číslo odevzdáno do výroby.

mimo plán:

3.2. Sborník 150 let muzejní práce v Olomouci

3.4. Výsledky chovu bažantů a mysliveckého hospodaření v bažantnici Střeň - Březová v letech 1962 - 1991
Příprava výroba, distribuce (dr. Tlusták).

4. Popularizace muzejní a odborné činnosti PÚ VMO

Popularizační přednášky, výklady na výstavách a v expozicích, vedení odborných a vlastivědných exkurzí, konzultační a popularizační činnost, servisní odborné služby

Celkem 346 akcí (včetně arboreta):

Bocáková 20x, Cigánek 18x, Morávek 58x, Novotný 35x, Tlusták 107x, Vermouzek 20x, Hekele 88x

Celkové zhodnocení prezentační činnosti

a) expozice

POZITIVA

- dokončení multimediálního programu o ŽP, zbývá výroba vlastních multimediálních produktů
- expozice živých rostlin v ABL
- zlepšení práce s návštěvníkem a mediální kontakty

NEGATIVA

- nepokročily práce na rekonstrukci expozice neživé přírody
- muzeum nemá prezentační program (dislokace, expoziční program, dlouhodobá výstavní koncepce)
- finance na celkovou rekonstrukci expozičních prostor

b) výstavy

POZITIVA

- kvalita výstavy Doteky východu, (účast delegace ČLR, doprovodné programy, video atd.)
- aktuální výstava Naše houby (2 realizace)
- konkrétní spolupráce s VSMO

NEGATIVA

Nedostatky v propagaci

c) publikační činnost

POZITIVA

- Všichni odborní pracovníci PÚ VMO pravidelně publikují v tisku (v průměru 2-3 odborné články ročně), u nových pracovníků jde o kratší sdělení. Několik článků bylo přijato ev. otištěno v zahraničí.
- PÚ VMO pro vlastní prezentace zahájil zpracování multimediálních výstupů (zčásti použito na výstavě Naše houby).

d) ostatní prezentace

- Bohatě je rozvíjena spolupráce s VSMO, ale i se školami apod. (za cenné považujeme hlavně exkurze). Dva pracovníci vyučují externě na VŠ.

IV. OSTATNÍ ČINNOST

- činnost v Senátu AMG – dr. Tlusták
  plněno průběžně (4x zasedání)
- práce v oborových kolegiích
  všichni odborní pracovníci
- práce ve výboru pro synantropní botaniku České botanické společnosti – dr. Tlusták
- činnost v poradním sboru CHKO Bílé Karpaty – dr. Tlusták, mgr. Cigánek
- účast na semináři zoologů muzeí a ochrany přírody – ing. Bocáková
- účast na seminářích a přednáškách kateder botaniky PřF MU a PřF UP – mgr. Cigánek
- vzdělávání pracovníků: doktorandské studium na PřF UK Praha – ing. Bocáková - ukončeno
  doktorandské studium na UP Olomouc - mgr. Vermouzek - pokračuje
  " " na MU Brno - mgr. Cigánek - nově zahájeno
- účast na semináři botaniků ČR a SR (dr. Tlusták, mgr. Cigánek)

ČINNOST ARBORETA V BÍLÉ LHOTĚ V ROCE 1999

Atrium VMO – průklest a porytí plochy trávníků
- semenná banka – průběžné ošetřování v ABL dle pokynů
- Vodní kasárna
- expozice ohrožené druhy - dovoz 8 ks koryt I. etapa
- výsadba a kultivace
- jmenovky a texty dodány

I. čtvrtletí
- zpracování a úklid pokácených stromů, část palivo (větve spáleny, kmeny část na pořez, několik špalků, v jednání mgr. Kabilka – protidrogové středisko Olomouc III. – VI.)
- průklest stromů a keřů – prováděno v zimním období zhruba na 1/2 plochy ABL
- letničky – nákup, výsevy, předpěstění, distribuce, cca 2.000 ks
- opravy – pařeništní okna 25 ks
  laviček 15 ks (výměna latí)
  oprava nářadí (průběžně), šachy - nátěr
- kompost – přehrnutí ZD Haňovice
- herbář 8 krabic – úprava sbírkových fondů
- pletení rohoží 15 ks (2x kosení rákosu + dovoz)

II. čtvrtletí
- jarní úklid proveden (vyhrabání, odvoz listí, pálení větví, čištění cest, voda do studánek, dovoz leknínů)
- průběžná péče – trávníky k 30.6. sečen již po 4
- výsadba letniček
- úprava komunikací – průběžné čištění, 2x herbicidy
- Nohávka trávník – pravidelné sečení, postřik herbicidy, hnojení
- prodej trávníku FLORA Olomouc
- výpěstky pro – Náměšť – 28.4. – letničky, muškáty 50 ks
- Šternberk – květen – jiřinky, tagetes, begonie 200 ks
- VMO -15 truhlíků, výsadba Atrium VMO 200 ks
- hroby - 150 letniček
- drobný prodej + Loštice + ZŠ Olomouc
- trávník pro FLORU OLOMOUC

Akce

- květiny léta – fuchsie – terasa u zámku
  jiřiny – kolekce 40 odrůd novinky pro rok 1999
  ostrožky a kosatce
- výstavy – IV. + V. – dětská kresba – ZŠ Bílá Lhota
- od 11.6. – netopýři a opice – keramický zámek – LŠU Litovel
- přednášky – 16.3. – Den ptactva – mgr. Vermouzek
- květen – instalace vitriny – ptáci ABL
- jmenovky pro jiřiny
- předvádění mechanizace 9.6. drtič větví , sekačka (pracovníci ABL, OÚ Bílá Lhota, technické služby Loštice)
- spolupráce s tiskem
- vzdělání – obnovení oprávnění na motor. pilu Hekele – podzim 1999
- připojení vodovodu - hala
- MTZ – pouze nákup semen a PH na kartu
- sadbovače a květináče – jednáno firma Pasič Opava
- dořešit smlouvy automat na nápoje a komisní prodej publikací
- 16.3. bylo provedeno posouzení stavu ABL - AOPK - konstatováno stav dobrý,
- přislíbena pomoc propagací
- instalace signalizačního zabezpečení – skleník, pracovna, garáž
- revize – elektro – objekty zahrada, vstupní hala, přenosné nářadí, spotřebiče
- spolupráce s partnery – dobrá (dekorace, poskytnutí květin, zeminy, konzultace zeleň – ZD Haňovice)
- účast na semináři ochrana rostlin a trávníků – 25.3.1999 Hekele + Erlec
- dekorace – pro VMO Egypt – skalničky – zapůjčení rohoží ABL
- různé – sledování klíněnky – ABL a okolí + Žadlovice kaštanová alej ABL + výzkumný ústav Průhonice dr. Mertlík
- poradní sbor BZ – podzim 99 – účast na FLOŘE – ABL
- jednání VŠ Lednice
- ptáci průzkum mgr. Vermouzek a dr. Hanák
- komunikace mezi parkem a zahradou - plocha upravena, oseta trávou, opakované kontroly
- speciální trávník - upravena 1/3 plochy a oseta, další část plochy byla připravena v prosinci 1999 (odstraněny stromy, vyhnojení a hluboká orba), stromy použity jako palivo

III. čtvrtletí

body splněny až na malování a nátěry, nákup proveden 12/99 (práce budou provedeny během zimních a jarních měsíců r. 2000)

IV. čtvrtletí

- jednotlivé body splněny - 1 vlečka chvojí, příprava paliva (srpen-září) - 10 m³

Prezentace

chráněné rostliny - expozice sestavena v arboretu, v zahradě rozpěstovány různé položky

1. srpen - výstava hub - skauti Olomouci, Loštice, asi 600 návštěvníků - dobrá spolupráce
2. září výstava hub - ABL+VMO (úspěšná), asi 900 návštěvníků
3. červenec-září - dětská kresba, se ZUŠ Litovel (velmi dobrý ohlas mezi návštěvníky)
4. září - setkání s čínským velvyslancem
5. jiřiny, fuchsie, ostrožky- expozice se setkala u návštěvníků s ohlasem
6. prosinec - vánoce v ABL, asi 500 návštěvníků (volný vstup), prodej aranží za 1 000,- Kč

Nové syllaby arboretum - text před dokončením
Vzdělávání - kurs aranžování květin - přesunut na duben 2000
Kurs prací s motorovou pilou (Hekele, Erlec) - leden 2000
MTZ - barvy - nákup 12/1999
- drť - nákup 12/1999

- ochranné pomůcky (kompletní pracovní vybavení dodáno v létě)
- zimní kabáty pro pracovníky dodány v prosinci 1999

Ve vstupní hale instalován automat na nápoje (příjem 1 500,- Kč).

Poutače - projednáno s dr. Prokešovou (červenec - srpen 1999)
MŽP - 2x jednání v ABL, přislíbena finanční pomoc na propagaci

Různé:

- nákup plastových chodníků
- revize komínu - objednáno 10/1999, provedeno 1/2000
- kobercový trávník - průběžná péče - 100 m² (9/1999)

ABL se účastnilo ve společné expozici botanických zahrad výstavy Flora Olomouc a obdrželo za pěstování speciálního kobercového trávníku uděleno čestné uznání.

Spolupráce s ZD Haňovice a Dětřichov při ozelenění

Výroba aranží na Památku zesnulých
Výroba dekorací do VMO - výstava betlémů (12/1999)
" " " - výstava Doteky východu (9/1999)
" " " - výstava Naše houby (9/1999)
" " " - výstava Egypt
Péče o muzejní hroby
Vlajka arboreta - konzultace s p. J. Loudou, v arboretu vyvěšena od srpna, znělka arboreta od 8.9. 1999
Renovace a kompletní nátěr letohrádku
Nákup travního osiva -12/1999
Generální úklid Nohávky (stromy)
Úprava kompostu (ve spolupráci se ZD Haňovice) - 11/1999

Přehled sbírkových fondů PÚ VMO k 31. 12. 1999

Fond	k 31. 12. 1998 (tis. ks)	přírůstek 1999 (ks)	k 31. 12. 1999 (tis. ks)	zpracováno ve II. stupni (%) evidence
Botanika vyšší r.	133,8	2.410	136,2	82
Botanika nižší r.	31,2	-	31,2	99
Botanika ostatní	1,6	-	1,6	100
Banka semen	0,23	29	0,26	100
Index seminum	-	36	0,04	100
Mineralogie	22,3	274	22,6	100
Geologie všeobecná	5,9	34	5,9	100
Geologie krasu	2,2	95	2,3	100
Paleontologie	34,5	-	34,5	100
Zoologie	6,3	15	6,3	96
Entomologie	136,0	3.313	139,3	92
Celkem PÚ	374,0	6.206	380,2	

HODNOCENÍ VÝSTAV 1999

Název výstavy	*termín*	*návštěvníků* celkem	*návštěvníků* denně
HALLA	16,4. - 2.5.	604	35,5

Autorská výstava maleb k padesátinám výtvarníka. Průřez dílem známého regionálního umělce s tematikou Olomouce aj.
Vernisáž spojená s vernisáží J. Graniera (kontinuální vernisáž - randes vous) - zahájení dnů francouzské kultury v Olomouci.
Velká návštěvnost vernisáže i výstavy.
Instalace obrazů po stěnách, klasické osvětlení.
Malý katalog výstavy.
Bez doplňkového programu.
Výstava splnila účel - přehledná ukázka průřezu tvorbou za posledních 20 let.

NAŠE HOUBY	23.9. - 27.9.	633	126,6

Pragmaticky a informativně zaměřená výstava, denně doplňovaná o aktuální sběry, přímo na výstavě fungovala poradenská a informační služba.
Výstava doplněna paralelně probíhající výstavou přímo ve „sběrném regionu" - Arboretu Bílá Lhota.
Další doplňkový program nebyl.
Mediální podpora ČR Olomouc - intenzivní týdenní informační kampaň v dopoledním vysílacím proudu, TV Morava, regionální tisk.
Tradiční výstava - oblíbená laickou i odbornou veřejností právě pro její aktuální informační charakter.

KRABIČKY NA PÍSNIČKY	4.11. - 2.1.	1348	22,46

Výstava podávala přehled o vývoji nejrůznějších druhů mechanických hracích strojů.
Výrazná informační složka, doplněná o informační leták a m,agnetofonovou produkci s ukázkami zvuků hracích strojů, bez dalšího doplňkového programu.
Výstava byla instalována v Severním sále, který se jevil pro tento účel příliš stísněný.
Konala se v předvánočním období a proto byla absence dalšího doplňkového programu citelná.
Na škodu bylo i to, že exponáty byly nefunkční - nebylo je tedy možné „oživit".
Mediální podpora TV Morava, tisk a ČR Olomouc.

IKONY	19.2. - 5.4.	2744	70,35
KONTRASTY	14.4. - 16.5.	1846	63,65
EVROPA A ŠKOLA	4.6. - 31.8.	3620	47,01
DOTEKY VÝCHODU	4.6. - 31.8.	3620	43,93

Výstava pořádaná ve spolupráci s velvyslanectvím ČLR, malba na hedvábí, přehled současných výtvarných škol Číny, které navazují na tradiční umění, doplněná o „kamenné krajiny".
Vernisáž - oficiální k 50. výr. ČLR - Jang Peng - velvyslanec, obchodní rada a kulturní tajemník. Bohatá účast, setkání s podnikateli regionu, přijetí velvyslance na radnici Olomouce, kulturní program zajistila Moravská filharmonie.
Doplňkový program k výstavě - Čajovna u dřevěné panenky - kaligrafie - ukázka maleb.

Prodejní katalog přímo na výstavě.
Výstava doplněná audioprojekcí v sále a na „fasádě" před muzeem.
Průvodcovská služba na požádání.
Propagace - standart + spolupráce s ČroOl - rozhovor velvyslance + „proudy" o životě v Číně, kulinářství...

EGYPT,
ZEMĚ PYRAMID A FARAONŮ 27.5. - 15.8. 10528 154

7705 110,07

„Velká výstava" ve spolupráci s Náprstkovým muzeem v Praze a velvyslanectvím Egyptské arabské republiky.
Výstava prezentovala nálezy z Abú Síru - čs. archeologické lokality.
Zahájení výstavy - velvyslanec EAR bez doprpvodu.
Vernisáž - hojná účast, bohatý a kvalitní program.
Instalace výstavy - ve dvou sálech Velký a Severní - podle soudobých měřítek. Výtvarně pojatá jako procházka všedním dnem a pohřebištěm.
Výstava doplněná video a audioprojekcí v sále.
Bohatý a hojně navštívený doplňkový přednáškový program.
Propagace - média - standardní informace (výstava vzbudila značný zájem), dále besedy v TV Morava, Český rozhlas Olomouc - reprízováno.

VĚDECKÁ RADA VMO

Vědecká rada se vyjadřuje k hlavním úkolům VMO a k zásadním problémům a dokumentům jednotlivých odborných ústavů VMO a zaujímá stanovisko ke koncepčním problémům organizace.

Členy vědecké rady jsou:

PhDr. Josef Bláha, CSc., prof. PhDr. Miloš Trapl, CSc., Mgr. Jiřina Veselská, prof. PhDr. Ludvík Václavek, CSc., doc. PhDr. Ivo Hlobil, CSc., PaedDr. Tomáš Homola, prof. RNDr. Jiří Vicherek, CSc., PhDr. Bohdan Kaňák, PhDr. Pavla Nachtmannová, Mgr. Miroslav Pilát, doc. RNDr. Jiří Bureš, prof. RNDr. Jan Zapletal, CSc., PhDr. Miloslava Hošková, CSc., RNDr. Vlastimil Tlusták, CSc., Mojmír Bém.

Předsedou vědecké rady byl v roce 1999 ředitel Vlastivědného muzea v Olomouci PhDr. Jaroslav Peška, tajemnicí PhDr. Miloslava Hošková, CSc.

1. V roce 1999 se konalo jedno zasedání vědecké rady ředitele VMO 20. listopadu. Vědecká rada projednala Výroční zprávu VMO za rok 1998. Členové vědecké rady byli informováni o změnách ve VMO, které nastaly k 1. lednu 1999 a o další činnosti:
   - k 1. lednu 1999 došlo ke splynutí Vlastivědného muzea s Archeologickým ústavem památkové péče v Olomouci a ke změně ředitele, kterým se místo PhDr. Vítězslava Kolmanna stal PhDr. Jaroslav Peška
   - v důsledku nastalých změn nedošlo k projednání plánu práce VMO na rok 1999, proto byl plán VMO vědecké radě předložen až na tomto jednání
2. Ke dni 10. 9. 1999 byl vydán příkaz ministra kultury ČR, kterým jmenuje expertní komisi, která se má zabývat přípravou a podklady pro převod správy instalovaných objektů SH Šternberk a SZ Náměšť na Hané pod nástupnickou organizaci Státní hrady, zámky a zahrady severní Moravy. Delimitace byla provedena do konce roku 1999. Začaly pracovat inventarizační komise pro mobiliář, DHIM a HIM, které připraví podklady pro předání mobiliárních fondů a DHIM a HIM obou instalovaných objektů
   - PhDr. Peška informoval o činnosti VMO .
3. Vedoucí jednotlivých ústavů VMO informovali o činnosti ústavů i jednotlivých odborných pracovníků, o vědeckovýzkumné činnosti, grantových úkolech již probíhajících a připravovaných.
4. Členové rady byli seznámeni s výhledy činnosti VMO na rok 2000. V této souvislosti bylo rozhodnuto o další schůzi vědecké rady na počátku roku 2000, na níž bude plán VMO na rok 2000 podrobně projednán.

Podle současného statutu a organizačního řádu plní Vlastivědné muzeum v Olomouci nadále základní funkce v oblasti sbírkotvorné, vědecké, kulturní, osvětové a metodické a je pověřeno výkonem činnosti archeologické památkové péče pro území okresů Olomouc, Přerov, Šumperk a Vsetín.

SPOLUPRÁCE S VLASTIVĚDNOU SPOLEČNOSTÍ MUZEJNÍ V OLOMOUCI

Olomoucká vlastivědná společnost patří mezi nejpočetnější dobrovolné instituce svého druhu v České republice. V současné době čítá přibližně 750 členů, kteří jsou sdruženi v 13ti sekcích: archeologická, přírodovědná, dějiny lékařství, fotografická, astrologická, geologická, genealogicko-heraldická, historická, kaktusářská, literární, národopisná, numismatická, sekce Slovanského gymnázia v Olomouci.

Společnost spolupracuje s muzeem na základě dlouholeté smlouvy. Jednotlivé sekce VSMO vyvíjejí svou činnost a pracují samostatně, jsou však v úzkém kontaktu s odbornými pracovišti muzea.

Za cenné je možno považovat, že činnost sekcí je plánovitá a souvisí úzce s celkovou orientací muzea. Je pak velmi snadné uvést do souladu činnost muzea a dobrovolných spolupracovníků. Jako ilustraci takové úspěšné spolupráce je možné uvést, že např. Přírodovědná sekce VSMO naplánovala a realizovala v průběhu roku 1999 jedenáct samostatných akcí, kterých se zúčastnilo více než 450 členů i dalších zájemců o vlastivědnou činnost v regionu.

Z aktivit VSMO je žádoucí vyzdvihnout uskutečnění 3 vlastivědných zájezdů a uspořádání 4 seminářů k výročí významných olomouckých osobností. K tomu je nutno přičíst 10 přednášek začleněných do prezentační činnosti VMO. Za významnou považujeme spoluúčast odborných aktivit pracovníků VSMO na regionální práci v úzkém kontextu s odbornou profilací muzea. Prozatím se podařilo realizovat dva dotované programy provázané s činností Přírodovědného ústavu VMO a zároveň podpořené z mimorozpočtových prostředků muzea. Perspektivy jsou však daleko širší.

Za zmínku jistě stojí, že některé sekce VSMO jsou schopny připravit i akce nadregionálního významu i s mezinárodní účastí.

Věříme, že tradičními se stanou i společné výstavní počiny obou institucí.

Určitou slabinou spolupráce muzejní společnosti a muzea je ediční činnost. Někdejší věstník společnosti resp. původní časopis spolku již několik let nevychází a edice např. na multimediálních nosičích je zatím ve stádiu úvah.

ODBORNÁ SDĚLENÍ

Unikátní mapy na výstavě v olomouckém muzeu

Vzácným výtiskům starých map byla věnována výstava nazvaná Komenského mapa Moravy, která zpřístupnila veřejnosti kartografické fondy olomouckého a přerovského muzea. Na výstavě bylo prezentováno celkem 45 výtisků této mapy, z nichž převážná část pocházela ze sbírek Muzea Komenského v Přerově.

Komenského mapa Moravy je považována za nejpopulárnější kartografické dílo českých zemí. O žádné jiné mapě našich zemí nebylo napsáno tolik monografických knih, studií a vědeckých zpráv. Ve srovnání s nejstarší mapou Moravy Pavla Fabricia je dílo J. A. Komenského přesnější v obsahu, dokonalejší a spolehlivější v názvosloví.

Podle rukopisného podkladu Komenského bylo postupně vytvořeno několik měděných tiskových desek, z nichž byla mapa tištěna a vydávána déle než 150 let v nejrůznějších světových atlasech. Z nejstarší tiskové desky byly tisky pravděpodobně provedeny již v roce 1624. Charakteristickým znakem prvních vydání je latinská dedikace autora Vladislavu Velenovi ze Žerotína a pás čtyř vedut Polné, Olomouce, Brna a Znojma.

Postupně bylo zhotoveno minimálně dvanáct různě se lišících tiskových měděných desek. Z nich bylo vytištěno nejméně 101 různých vydání. Z Komenského mapy Moravy, kterou vytvořil rytec Abraham Goos, vznikla obdobná mapa, která byla vydána v letech 1627, 1633, 1645, 1664, 1680 a pak po roce 1708. Od původní mapy se liší pouze ozdobným volutovým rámem. Ostatní vydání Komenského mapy nemají již uvedené veduty měst a jsou zdobena kartuší s popisy. V českých zemích byla mapa, jejímž rytcem byl Samuel Dvořák, poprvé vydána roku 1677.

Vystavení Komenského mapy se stalo příležitostí seznamit návštěvníky i s dalšími dobovými mapami, a to s nejstarší známou mapou Moravy Pavla Fabricia a modernější mapou Moravy Jana Kryštofa Müllera, která v 18. století nahradila dílo Komenského. Návštěvníci měli možnost si také prohlédnout cenné atlasy ze 17. a 1. poloviny 18. století a publikace našich předních znalců Komenského mapy. Unikátní výtisky starých map byly rovněž doplněny kolekcí glóbů z kartografických sbírek olomouckého muzea, z níž nejvíce zaujala vzácná vydání zemského a hvězdného glóbu M. V. Coronelliho.

Výstavu Komenského mapa Moravy, která trvala do 10. ledna 1999, si prohlédlo 1340 návštěvníků.

PaedDr. Ludmila Drtílková

Výstava "Krabičky na písničky"

Poslední dva měsíce roku 1999 byla ve Vlastivědném muzeu v Olomouci otevřena výstava hracích strojků s názvem "Krabičky na písničky". Chtěla populárně naučnou formou seznámit širokou veřejnost s originálními předměty, které jsou z velké většiny z depozitářů muzea a vztahují se k problematice zachycení a uchování zvuku.

Jednotlivé sbírkové předměty byly rozděleny podle schématu dělení mechanických hudebních nástrojů, tj. na idiofony, u nichž tón vydávají pružná tělesa, aerofony, kdy tón je tvořen chvěním vzduchu v uzavřené trubici, chordofony, u nichž je základem napjatá struna, jež je rozechvívána a smíšené hudební nástroje, tvořené kombinací předešlých.

Idiofony patří k nejjednodušším hudebním automatofonům. Nejznámější a nejpopulárnější jsou hřebíčkové hrací strojky, které jsou tvořeny kovovým válcem s hřebíčky, který rozezvívá ocelový hřeben. Pro jemnost zvuku a malé rozměry se vkládaly do ozdobných i užitkových předmětů a byly hojně rozšířeny hlavně v 19. století. Později, výměnou válce za kovový kotouč, se z nich staly populární polyfony. Na výstavě byly k vidění různé druhy těchto hracích strojků i předměty, do kterých byly strojky vkládány, tj. hrací hodiny, obrazy či alba nebo i krabičky na šití, a také zmíněné polyfony a symfoniony v různých velikostech.

Další skupina – aerofony jsou hrací strojky, u kterých je zvuk tvořen stlačeným vzduchem. Ten rozezvívá píšťaly nebo jazýčky. Mezi lidmi jsou známé hlavně kolovrátky, které jsou spojovány s válečnými vysloužilci nebo žebráky. Méně známé jsou hrací strojky s průraznými jazýčky – manopany, aristony či intony. Všechny zmiňované hrací strojky byly na výstavě zastoupeny.

K nejsložitějším hracím mechanismům ze skupiny chordofonů patří pianoly nebo fonoly, vybavené vestavěným pneumatickým, později elektropneumatickým zařízením. Vlastní hudební záznam je na širokých papírových pásech navíjených na dřevěnou cívku. Vystavená pianola, která byla zapůjčená z Technického muzea v Brně, je prací olomouckého nástrojáře Hansmanna. Do skupiny chordofonů můžeme zařadit i zajímavý hudební nástroj – niněru, tvořící mezistupeň mezi hudebními nástroji a hracími stroji. Původně byla oblíbena mezi aristokracií, později její obliba upadla a stala se nástrojem lidovým. Zvuk se u ní vyluzuje třením nakalafunovaného kolečka o struny, které je otáčeno kličkou pravou rukou, zatímco levá ruka zkracuje struny klávesovým zařízením.

Smíšené hrací stroje – orchestriony vznikly ze snahy napodobit zvuk celého orchestru. Jsou založeny na pneumatickém systému s píšťalami nebo na kladívkovém mechanismu se strunami a doplňovány jsou dalšími nástroji, zejména bicími – bubínky, činely, xylofony. Nositelem hry jsou vyměnitelné válce. Používaly se hlavně v tančírnách a hospodách ještě v 1. polovině našeho století. Zajímavou ukázkou na výstavě byly orchestriony firmy Continental Orchester a pražské firmy Klepetář.

Poslední skupinu výstavy tvořily fonografy a gramofony, které sice nepatří ke klasickým hracím strojům, ale navazují na ně a dokumentují šikovnost a estetickou úroveň našich předků.

Mgr. Xenie Sofková

Vědeckovýzkumné projekty Přírodovědného ústavu

Vědeckovýzkumná činnost byla vždy významnou součástí činnosti PÚ VMO. Rok 1999 však byl v tomto směru určitým mezníkem. I když způsoby hodnocení vědeckovýzkumné činnosti a vhodnost použitých kritérií bývají často předmětem nejrůznějších polemik, lze obecně říci, že získání podpory projektu z jiných institucí je obtížnější a také čerpání takto poskytnutých prostředků je nutno řádně zdůvodnit. Vzhledem k tomu, že v roce 1999 pracovníci PÚ VMO získali 5 nových grantových projektů, je to poměrně významný úspěch.

Odborní pracovníci PÚ proto řešili celkem 7 grantových úkolů (MK ČR, GAČR), z toh 2 projekty byly uděleny již v předchozích letech. Pracoviště PÚ tak obdržela finanční podporu k řešení jednotlivých výzkumných projektů v celkové výši 467 tis. Kč. Jejich výzkum zahrnuje oblasti tak rozdílné jako biodiversita, geologické vědy či chápání evolučních procesů. Výzkumná činnost Přírodovědného ústavu se opírala o činnost 5 pracovišť – botanika (rostliny), entomologie (hmyz), geologie (zemská kůra, kras), mineralogie (horniny a minerály) a zoologie (živočichové).

Středem zájmu tohoto výzkumu jsou rozsáhlé sbírky udržované a spravované muzeem a aktivně využívané také pracovníky jiných institucí.

Ing. Milada Bocáková, Ph.D.

Poznámky k činnosti mineralogického pracoviště VMO v roce 1999

V rámci činnosti mineralogického pracoviště VMO jsou řešeny projekty vědecko-výzkumných úkolů, zaměřených na výzkum mineralizací na území současného olomouckého kraje, s významnými mineralogickými lokalitami dobře známými geologické veřejnosti u nás i v Evropě.

V r. 1999 byly zahájeny práce na úkolu "Mineralogie žil alpského typu v severovýchodní části Českého masívu", který je součástí projektu Ministerstva kultury ČR - "Vědecké zpracování sbírkových předmětů muzeí - pramenné základny přírodních věd". Na řešení úkolu se podílí rovněž Doc. dr. Jiří Zimák z katedry geologie PřF Univerzity Palackého v Olomouci. V rámci úkolu je prováděna terénní dokumentace vybraných lokalit s puklinovou mineralizací v Hrubém a v severní části Nízkého Jeseníku, v západní části Zlatohorské a v Hanušovické vrchovině a ve východní části Žulovské pahorkatiny. Pasportizován je současný stav lokalit včetně mineralogických a petrografických poměrů a jsou odebírány dokumentační vzorky (mineralogické, petrografické, texturní aj. trvale uložené ve sbírkovém fondu VMO) i materiál pro laboratorní výzkum. Jeho součástí jsou vzorky hornin pro zhotovení výbrusů, které slouží pro upřesnění petrografické klasifikace horninového prostředí studovaných mineralizací. K laboratornímu výzkumu jsou využívány rovněž minerály ze starších kolekcí z fondu VMO. Jedná se o minerály, které jsou v současnosti v terénu nedostupné a jejich výzkumem a interpretací získaných výsledků bude zajištěna komplexnost nového a moderně zpracovaného souboru dat ze všech nově ověřovaných nalezišť.

V r. 1999 byly práce provedeny na lokalitách Sobotín - Štětínov, Sobotín - Kirchsteig, Sobotín - Smrčina západ, Maršíkov - Zadní vrch, Bohutín u Šumperka - Zbová, Krásné u Hraběšic, Vernířovice - Spitzberg, Vernířovice - Hofberg a zčásti též na lokalitách Vernířovice - Pod Hutiskem a Vernířovice - okolí klasického výskytu Hackschüssel.

Na základě nových analýz pyroxenů ze Sobotínska a Maršíkovska bylo upřesněno jejich rozšíření na jednotlivých lokalitách (některé "pyroxeny" jsou v současnosti už přeměněny na epidoty), nově byly pyroxeny zjištěny na Zadním vrchu u Maršíkova a na lokalitě Sobotín - Smrčina západ.

Pyroxeny jsou na Sobotínsku a Maršíkovsku zastoupeny diopsidem s proměnlivým podílem hedenbergitové složky od 10 do 30 %. Diopsid na lokalitě Sobotín - Pfarrerb tvoří monominerální zrnité šmouhy v amfibolitech, méně často i korodované světle šedozelené krystaly na puklinách až do 1,5 cm. Na nedaleké lokalitě Sobotín - Kirchsteig jsou krystaly diopsidu četnější a drobnější diopsidy (krystaly cca 1 cm) mají tvoří dokonalejší krystaly, výrazně zeleně zbarvené. Monominerální agregáty diopsidu mají podobný vzhled jako na lokalitě Pfarrerb, obdobný charakter vykazují diopsidy z dalších nalezišť: Sobotín - Smrčina západ, Maršíkov - Zadní vrch a Maršíkov - Steinhübel. Na posledně jmenované lokalitě se na puklinách vzácně vyskytují i krystaly diopsidu, dosahující délky až 1 cm.

Studiem materiálu z lokality Bohutín u Šumperka - Zbová byl upřesněn chemizmus minerálů epidot - klinozoisitové skupiny, chloritů, karbonátů a nově byly zjištěny a analyzovány akcesorické minerály (zirkon, allanit, rutil aj.).

Z lokality jsou nejznámější minerály epidot - klinozoisitové skupiny, které tvoří ploše paprsčité agregáty na puklinách hornin aplitického charakteru. Barva agregátů je světle šedozelená až šedavě narůžovělá (poměrně vzácně), obecně lze konstatovat, že se změnou intenzity barev od zelené po velmi světle zelenou až narůžovělou dochází k poklesu obsahu Fe_2O_3 z cca 13,3 (šedozelené agregáty) až na 3,1 hmot.% (světlý jemně narůžovělý klinozoisit). Akcesorické minerály doplňují celkový obraz paragentických poměrů na lokalitě.

Z naleziště Sobotín - Štětínov byl studován chemizmus epidotů, chloritů, karbonátů, méně běžných prehnitů a titanitů, hlavní pozornost však byla věnována zeolitům, zastoupených chabazitem, heulanditem a stilbitem. Přítomnost dříve uváděného laumontitu nebyla novými laboratorními výsledky potvrzena. Nově byl na starších muzejních vzorcích určen prehnit, který dosud není z této lokality v literatuře uveden. Nově bylo stanoveno složení granátu (rovnoměrné zastoupení andraditové a grossularové složky), který není v literatuře blíže specifikován.

Estetické ukázky vytváří především chabazit a stilbit, heulandit je méně běžný a vyskytuje se v tabulkovitých krystalech. Klencové krystaly chabazitů jsou bílé, jemně nažloutlé a vzácně dosahují až 7 mm, na některých ukáz-

kách narůstají na drobné krystalky epidotů. Prizmatické krystalky stilbitu výjimečně dosahují délky až 6 mm, mimořádné estetické ukázky jsou tvořeny drúzami pokrývajícími pukliny rul až na ploše 10 x 10 cm. Prehnity vytváří bělavé až narůžovělé tence tabulkovité krystaly a hřebenité agregáty.

Z prostoru mezi klasickými lokalitami Vernířovice - Hackschüssel a Vernířovice - Schwarzgraben byly zkoumány četné pukliny s paragenezí minerálů prezentovanou křemenem, karbonáty (kalcit, dolomit), chloritem, živci (plagioklasy, K-živec), ilmenitem, magnetitem a titanitem, nově byly zjištěny a specifikovány akcesorické minerály (rutil, thorit, monazit aj.).

Zvláště křišťály vytvářejí efektní průsvitné až průhledné krystaly velké až 5 cm, s inkluzemi chloritů a amfibolů, provázené často bílými silně tabulkovitý krystaly plagioklasů do 1,5 cm. Výjimečné jsou rovněž ukázky tence tabulkovitých krystalů ilmenitu, dosahující průměru až 3 cm. Z geochemického hlediska má význam nález akcesorických minerálů s prvky vzácných zemin.

V blízkosti opuštěného mastkového dolu Hutisko vystupují žilky s puklinovou mineralizací. Výzkum byl zaměřen na stanovení chemizmu chloritů, amfibolů, K-živců, plagioklasů a hematitu, v němž byl stanoven zvýšený podíl Ti. Ve starší literatuře není tento výskyt a parageneze zdejších minerálů dosud popsána.

Důležitou součástí dokumentační činnosti mineralogického pracoviště VMO je fotodokumentace lokalit a míst odběrů mineralogických a petrografických vzorků. Získaný obrazový materiál je digitalizován a průběžně se stává nedílnou částí databáze dominantních genetických typů mineralizací vyskytujících se na území olomouckého kraje. V r. 1999 byly tímto způsobem zpracovány podzemní důlní prostory na ložisku Zlaté Hory - východ (Modrá a Poštovní štola) a Zlaté Hory - sever (štola Mariahilfe I).

Ing. Pavel Novotný

FOTOGRAFICKÁ PŘÍLOHA

Výstava
EGYPT, ZEMĚ PYRAMID A FARAONŮ

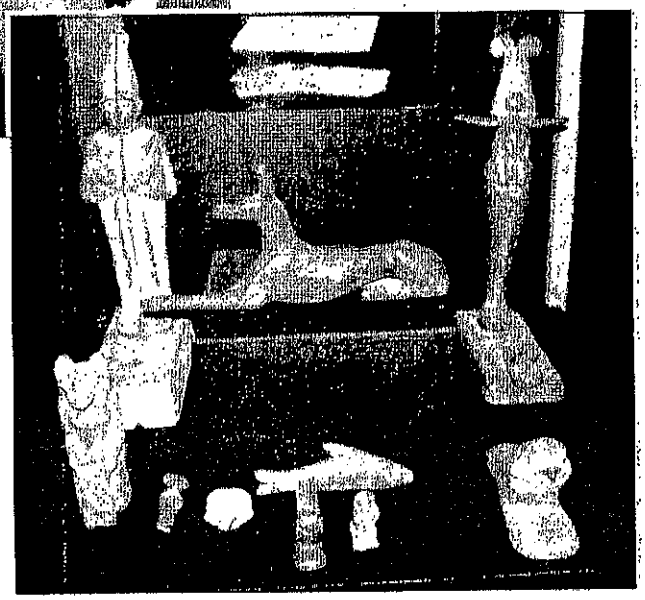

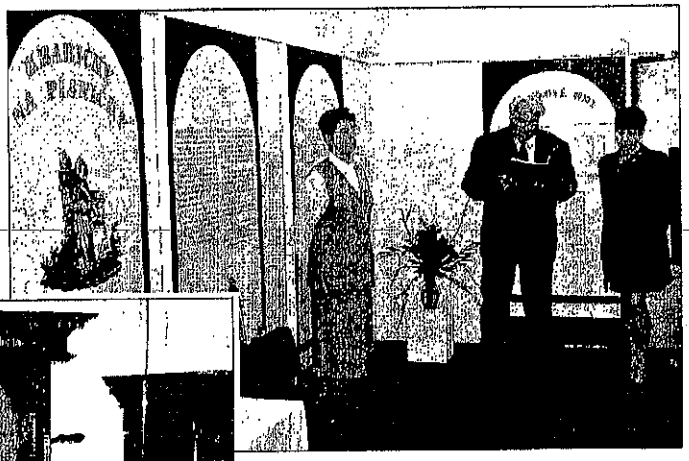

Výstava
KRABIČKY NA PÍSNIČKY

Nález monoxylu v mohelnické pískovně.

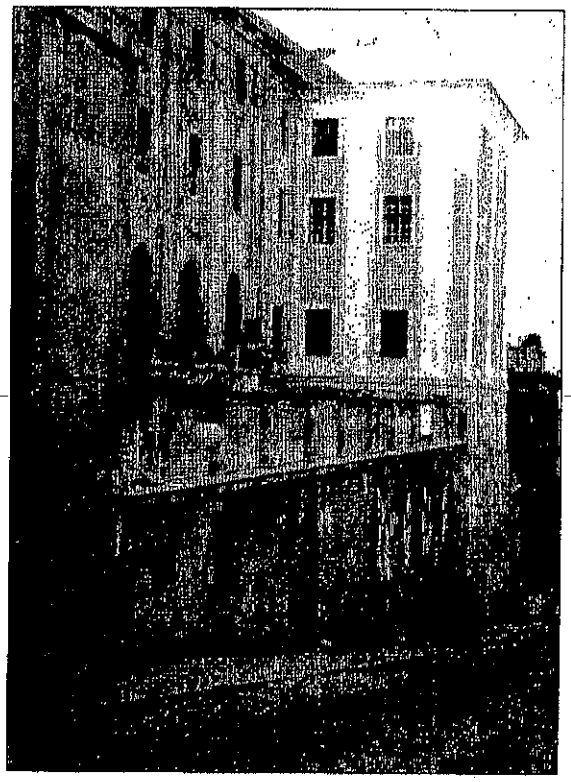

Rekonstrukce fasády hlavní budovy VMO.

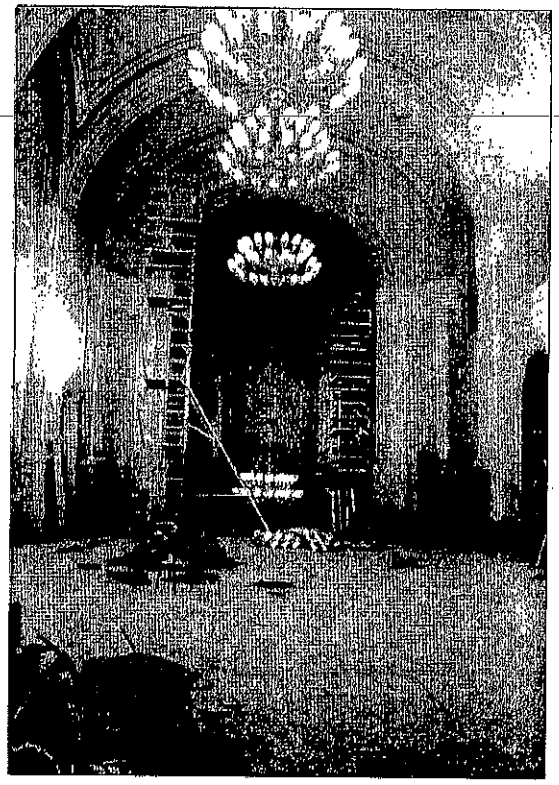

Oprava Velkého výstavního sálu VMO.

Výroční zpráva Vlastivědného muzea v Olomouci za rok 1999

Předkládá:
PhDr. Miloslava Hošková, CSc., ředitelka VMO

Vydalo Vlastivědné muzeum v Olomouci, náměstí Republiky 5, 771 73

Z dodaných podkladů uspořádal RNDr. Vlastimil Tlusták, CSc.

Podklady:
Mojmír Bém (ÚAPP Olomouc)
PhDr. Miloslava Hošková, CSc. (Historický ústav)
RNDr. Vlastimil Tlusták, CSc. (Přírodovědný ústav)
PaedDr. Světla Prokešová (oddělení výstav a propagace)

Grafické zpracování Ludvík Buryšek

Neprodejné !
Určeno pro vnitřní potřebu organizace.